

Ontwerp Herziening Omgevingsbeleid 2024

Inhoudsopgave

1.1.	Introductie	3
1.2.	Meervoudige aanleiding	3
1.3.	Context: Nieuwe Omgevingswet	4
1.4.	Planning.....	5
2.	Participatie	7
2.1.	Internetconsultatie Herziening 2024.....	7
2.2.	Open Huis op 28 maart 2024	8
3.	Wijzigingen.....	8
3.1.	Was-wordt tabellen Beleidsdoelen	9
3.2.	Was-wordt tabellen Beleidskeuzes	10
3.3.	Was-wordt tabellen Maatregelen	13
3.4.	Wijzigingen geordend per beleidsdoel	19
	Beleidsdoel 1.1 Krachtig openbaar bestuur	19
	Beleidskeuze 1.1.1 Sterke decentrale overheden	19
	Beleidskeuze 1.1.2 Daadkrachtig Provinciaal Bestuur.....	19
	Beleidsdoel 1.2 Sterke samenleving	19
	Beleidskeuze 1.2.1 Maatschappelijke ontwikkelingen	19
	Beleidsdoel 2.1 Duurzame en veilige bereikbaarheid voor iedereen.....	20
	Beleidskeuze 2.1.4 Voorbereiding provinciale infrastructuurprojecten en infrastructuursubsidies (PZI).....	20
	Beleidskeuze 2.1.5 Realisatie provinciale infrastructuurprojecten (PZI)	20
	Beleidsdoel 2.2 Beheer en onderhoud: op orde, veilig, slim en duurzaam	20
	Beleidsdoel 3.1 Energietransitie	21
	Beleidskeuze 3.1.4 Klimaatneutrale en circulaire industrie	21
	Beleidsdoel 4.1 Toekomstbestendig economisch vestigingsklimaat	22
	Beleidskeuze 4.1.1 Innovatieve economie	22
	Beleidskeuze 4.1.2 Transitie van de tuinbouwketen	22
	Beleidskeuze 4.1.3 Transitie havenindustriële complex	23
	Beleidskeuze 4.1.4 Digitale economie	23
	Beleidskeuze 4.1.5 Circulair	24
	Beleidskeuze 4.1.6 Toekomstbestendig ruimte voor ondernemen	25
	Beleidsdoel 4.2 Erfgoed en cultuur	26
	Beleidsdoel 5.1 Gezonde natuur	27
	Beleidskeuze 5.1.3 Natuurinclusieve transitie.....	27
	Beleidskeuze 5.1.4 Stikstofreductie.....	27

Beleidsdoel 5.2 Transitie landbouw.....	28
Beleidskeuze 5.2.1 Toekomstbestendige en natuurinclusieve landbouw	28
Beleidsdoel 5.3 Leven met water	28
Beleidskeuze 5.3.2 Waterkwaliteit en waterbeschikbaarheid	28
Beleidsdoel 6.1 Wonen.....	29
Beleidskeuze 6.1.1 Voldoende en betaalbare huisvesting voor iedereen.....	29
Beleidskeuze 6.1.2. Toekomstbestendig bouwen.....	30
Beleidsdoel 6.2 Ruimte en landschap	31
Beleidskeuze 6.2.1 Ruimtelijke kwaliteit en landschap	31
Beleidskeuze 6.2.3 Toekomstbestendige stedelijke ontwikkeling	31
Beleidskeuze 6.2.4 Vitaal landelijk gebied.....	33
Beleidsdoel 7.1 Bevorderen verbetering milieukwaliteit en gezondheid.....	35
Beleidskeuze 7.1.1 Luchtkwaliteit en verminderen geurhinder	35
Beleidskeuze 7.1.6 Gezondheid en welzijn.....	35
Beleidsdoel 7.2 Bevorderen recreatie, duurzaam toerisme en sport	36
Beleidskeuze 7.2.1 Recreatie, sport en bewegen.....	36
Beleidskeuze 7.2.2 Toerisme en recreatie in balans.....	36
Beleidsdoel 7.3 Klimaatbestendig Zuid-Holland, opgewassen tegen de effecten van klimaatverandering.....	37
Bijlage I – Volledig overzicht wijzigingen Beleidskeuzes & Maatregelen	38
Bijlage II – Geodata-wijzigingen	38

Inleiding

1.1. Introductie

Het provinciale omgevingsbeleid wordt regelmatig herzien om het actueel en toepasbaar te houden, bijvoorbeeld door verwijzingen naar verouderde wetgeving van voor de Omgevingswet aan te passen, maar ook door meer inhoudelijke wijzigingen door te voeren om op nieuwe ontwikkelingen te kunnen inspelen. De beoogde wijzigingen die in 2024 worden doorgevoerd (hierna 'Herziening 2024') zijn breed ingestoken en hebben zowel betrekking op het instrument van de Omgevingsvisie als op het Omgevingsprogramma en de Omgevingsverordening.

Herziening 2024 is voor een belangrijk deel tot stand gekomen door structuurwijzigingen in het omgevingsbeleid. Deze wijzigingen zijn doorgevoerd om de integraliteit van het beleid te bevorderen. Daartoe heeft een synchronisatieslag plaatsgevonden met de begroting. De begroting en het omgevingsbeleid zijn daarbij zoveel mogelijk consistent gemaakt en op het niveau van de ambities, beleidsdoelen en beleidskeuzes/beleidsprestaties gelijk getrokken. Met deze gewijzigde indeling kunnen de door PS vastgestelde beleidsdoelen beter worden nagestreefd. Verder is in deze herziening een aantal wat kleinere niet MER-plichtige wijzigingen doorgevoerd. Grote MER-plichtige wijzigingen zullen pas in volgende herzieningen worden verwerkt.

De hierboven beschreven structuurwijziging heeft tot andere indelingen en benamingen van onderdelen geleid. In een aantal gevallen gaat het slechts om het herformuleren van een titel of een minimale redactionele slag in de tekst, maar er zijn ook thema's waarop meer inhoudelijke wijzigingen zijn doorgevoerd. Voor een aantal beleidskeuzes geldt dat ze onder een andere ambitie zijn ondergebracht, waardoor ze op een andere plek in de Omgevingsvisie en de begroting landen. Daarom is ervoor gekozen om deze herziening tegelijk met de totstandkoming van de begroting 2024 en 2025 te laten lopen, zodat ook daar waar juist de begroting moet wijzigen hier ruimte voor is.

Tot slot wil de provincie in 2024 een aantal belangrijke verbeterlagen in de ontwikkeling van het omgevingsbeleid doorvoeren.

Op 12 oktober 2022 is in Provinciale Staten (PS) de motie 'Het bos weer zien' aangenomen. Met het aannemen van deze motie heeft PS aangegeven behoefte te hebben aan meer overzicht. In reactie daarop heeft Gedeputeerde Staten (GS) voorgesteld beleidsaanpassingen voortaan zoveel mogelijk te bundelen om het aantal procedures te beperken en daarbij ook de positie van de aanpassing binnen het omgevingsbeleid te duiden.

Zoende zal er in het vervolg jaarlijks één brede integrale herziening van het omgevingsbeleid plaatsvinden, waarin alle beoogde beleidsaanpassingen zoveel mogelijk worden gebundeld. Naast die brede integrale herziening kan er bij hoge uitzondering een modulaire herziening rondom een bepaald onderwerp of thema plaatsvinden. Niet urgente beleidsaanpassingen worden zoveel mogelijk in de brede integrale herziening in het daaropvolgende jaar meegenomen.

1.2. Meervoudige aanleiding

Zoals hiervoor in de introductie al is aangegeven wordt het provinciale omgevingsbeleid jaarlijks herzien om het actueel en toepasbaar te houden. De aanpassingen die met deze brede herziening worden beoogd zijn in twee categorieën onder te verdelen:

1. Kwalitatieve verbetering in instrumentarium omgevingsbeleid
2. Meer reguliere beleidsactualisaties en kleine inhoudelijke wijzigingen

Verder heeft de Provinciaal Adviseur Ruimtelijke Kwaliteit (PARK) in januari 2023 op verzoek van PS een advies uitgebracht over het provinciale omgevingsbeleid en de mate waarin het behulpzaam is bij de aanpak van de grote opgaven die in Nederland en Zuid-Holland spelen. In dit advies wordt naar voren gebracht dat de provincie met name in haar Omgevingsvisie scherpere keuzes zou moeten maken. In het advies wordt ook een oproep gedaan om deze keuzes met een gebiedsgerichte aanpak uit te werken, zodat beleid zich kan richten op de vraagstukken die per gebied centraal staan. In aanvulling op zijn advies heeft de PARK enkele voorbeelden gegeven voor het vergroten van de 'Sturingskracht in de Omgevingsvisie van Zuid-Holland'.

Naast bovengenoemde kwaliteitsslagen in het instrumentarium van het omgevingsbeleid en de beoogde reguliere beleidsactualisaties, zullen er ook enkele inhoudelijke wijzigingen plaatsvinden naar aanleiding van afspraken in het provinciale coalitieakkoord. Het betreft hier enkel niet MER-plichtige afspraken die om die reden vrij eenvoudig nu al in het omgevingsbeleid verwerkt kunnen worden. Afspraken met een MER-plicht zullen pas in Herziening 2025 worden meegenomen. Naast de MER-plichtige beleidswijzigingen zullen ook de uitkomsten van enkele lopende beleidsafstemmingstrajecten met het Rijk in Herziening 2025 worden meegenomen. Zo zijn er in totaal 26 Nationale Programma's, waartoe provincies zich moeten verhouden.

Voor een aantal van deze programma's lopen in Zuid-Holland al provinciale uitwerkingstrajecten:

- Programma NOVEX en Water en Bodem Sturend < > Ruimtelijke Puzzel en NOVEX-gebieden (Ministeries van BZK, IenW, LNV en EZK)
- NPLG < > provinciaal gebiedsprogramma ZH-PLG (Ministeries van LNV, IenW en BZK)
- RES 2.0 < > pMIEK (Ministerie van EZK)

Het gaat hier om zelfstandige beleidstrajecten, waarvan de uitkomsten - en eventuele bouwstenen die tussentijds worden opgeleverd - effect kunnen hebben op het provinciale omgevingsbeleid. Omdat de planning van deze drie trajecten niet volledig gelijkloopt met deze beleidsherziening, vormen ze hiervoor geen directe aanleiding. Maar waar mogelijk zijn elementen uit deze drie trajecten wel alvast in deze herziening meegenomen met het doel het omgevingsbeleid actueel te houden en hiermee alvast te anticiperen op volgende brede herzieningen in 2025, 2026 en verder.

Met deze brede beleidsherziening wordt in 2024 dus vooral het nodige voorwerk gedaan zodat er gefaseerd opgebouwd kan worden naar meer ingrijpendere beleidskeuzes in volgende herzieningen.

1.3. Context: Nieuwe Omgevingswet

De provincie Zuid-Holland heeft met de eerdere omzetting en actualisering van het omgevingsbeleid voorgesorteerd op de nieuwe Omgevingswet. De Omgevingswet is per 1 januari 2024 definitieve inwerkingtreding getreden.

De Omgevingswet bundelt en moderniseert alle wet- en regelgeving met betrekking tot onze fysieke leefomgeving. Het uitgangspunt is een goed evenwicht tussen benutten en beschermen en nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen vereenvoudigen. Met de Omgevingswet is bepaald dat het beleid voor ruimtelijke ordening, landschap, water en natuur samen met een aantal andere beleidsvelden opgaat in één geheel. Het omgevingsbeleid van de provincie moet op grond van de Omgevingswet worden opgenomen in de omgevingsvisie, de omgevingsverordening en programma's (in Zuid-Holland gebundeld in één omgevingsprogramma welke in 15 thema's is onderverdeeld).

In de Omgevingsvisie staat de strategische lange termijn visie voor de gehele fysieke leefomgeving. Daarmee biedt het een totaaloverzicht van de doelen en hoofdlijnen van het omgevingsbeleid; alle aspecten die hieraan raken zijn in onderlinge samenhang bezien. Doorwerking van de visie naar derden is uitgewerkt in de Omgevingsverordening. In het Omgevingsprogramma zijn de beleidsdoelen uit de Omgevingsvisie uitgewerkt en zijn maatregelen opgenomen voor de realisatie van die doelen. De Omgevingsvisie en de Omgevingsverordening worden vastgesteld door Provinciale Staten; het Omgevingsprogramma door Gedeputeerde Staten.

Doordat de invoering van de nieuwe Omgevingswet meermaals is uitgesteld was er lange tijd sprake van een overgangssituatie. Toch is het omgevingsbeleid van de provincie Zuid-Holland nu al gereed voor de Omgevingswet. De omgevingsvisie en het omgevingsprogramma gelden nu al en blijven gelden als de Omgevingswet van kracht wordt. Per 1 januari 2024 is onder de Omgevingswet de Zuid-Hollandse Omgevingsverordening (ZHOV) van kracht geworden. De Omgevingsverordening Zuid-Holland is onder oud recht vervallen. Bij de herziening van ons omgevingsbeleid in 2024 zal alleen nog de ZHOV worden gewijzigd.

1.4. Planning

Voor de ontwikkeling van provinciaal beleid wordt een vaste beleidscyclus doorlopen, waarin globaal zes fases worden onderscheiden. De beleidscyclus start met fase 0. een eerste signaal dat de aanleiding vormt voor beleidsherziening, in fase 1. wordt dat signaal verkend en onderzocht, in fase 2. volgt een startnotitie waarin de reden, de reikwijdte, de beoogde planning voor beleidsaanpassing en de wijze van participatie wordt toegelicht, in fase 3. worden die voornemens uitgewerkt in concrete voorstellen voor beleidsaanpassing, die na vaststelling in fase 4. worden uitgevoerd. De cyclus sluit af met fase 5. Waarin het (nieuwe) beleid wordt gemonitord en geëvalueerd om te bepalen of het doeltreffend en doelmatig is. Als dat niet (helemaal of voldoende) het geval blijkt te zijn, dan kan dat aanleiding zijn om de cyclus opnieuw te doorlopen. Deze beleidscyclus is in Bijlage I vanaf pagina 5 nader toegelicht.

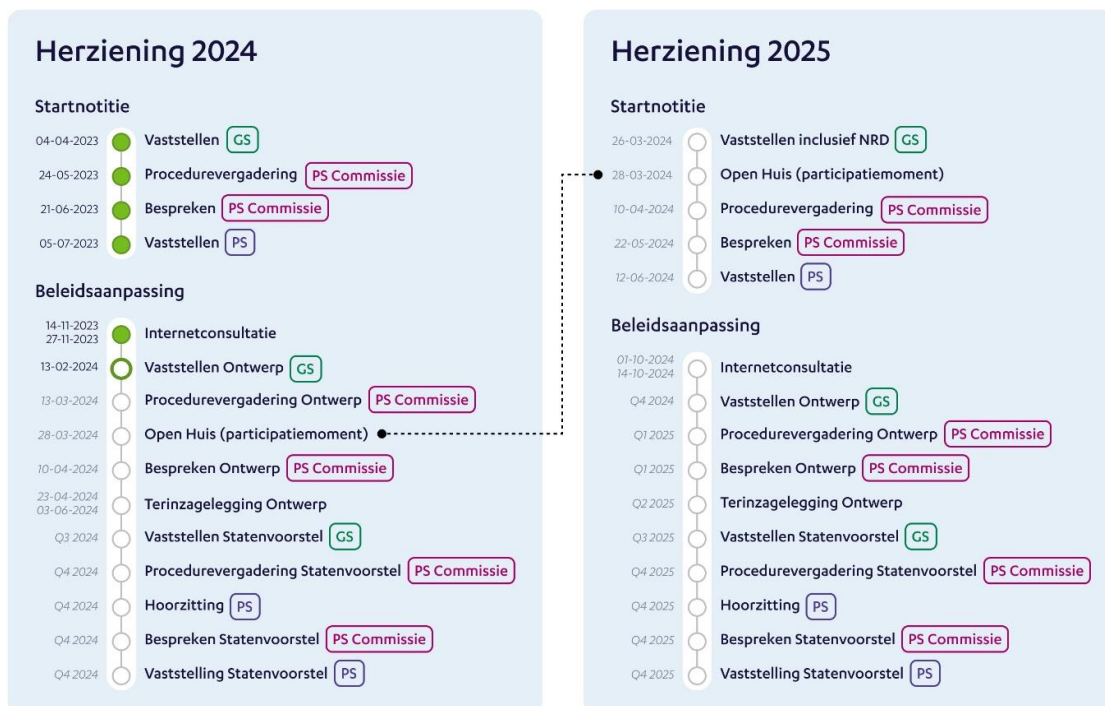
Uit het bovenstaande volgt dat het traject van de beleidsherziening zelf feitelijk vier fases beslaat. Voor dit traject moet doorgaans een periode van 1,5 jaar in acht worden genomen. Gedurende dit traject wordt de herziening op drie momenten aan PS voorgelegd; in fase 2 als Startnotitie, in fase 3a. als Ontwerp en in fase 3b. als Statenvoorstel. Deze fases zijn hieronder schematisch weergegeven. Herziening 2024 bevindt zich op dit moment in fase 3a.

De planning van Herziening 2024 is hieronder als routekaart weergegeven. Alle tot nu toe doorlopen stappen zijn daarin ingekleurd. De planning van alle nog te doorlopen stappen, zoals nu voorzien, wordt met cursief gedrukte datums getoond. Het gaat om verwachte datums, deze zijn dus onder voorbehoud.

Omdat het traject van Herziening 2025 binnenkort ook van start gaat wordt de voorlopige planning hiervan alvast naast die van Herziening 2024 getoond. Hopelijk zorgt dit voor meer overzicht in de planningen van de jaarlijkse herzieningen van het provinciale omgevingsbeleid. Het Open Huis dat op 28 maart in het kader van de jaarlijkse herzieningen op het Provinciehuis wordt georganiseerd vormt hierin een mooi referentiepunt. Mede met dit event geeft de provincie Zuid-Holland invulling aan de participatieverplichting zoals die onder de Omgevingswet voor aanpassing van het omgevingsbeleid geldt (zie ook paragraaf 2.2). De voorgaande herziening (module Wonen, werken en werelderfgoed) is

op 31 januari jl. door PS vastgesteld en bevindt zich zodoende in fase 4. van de beleidscyclus (beleidsuitvoering). Om die reden wordt de planning van die module hier niet meer getoond, zoals dat ten tijde van het vaststellen van de Startnotitie van Herziening 2024 nog wel het geval was.

De voorlopige planning van Herziening 2024 voor de periode na de zomer ziet er als volgt uit:

Vaststelling door Gedeputeerde Staten	17 september 2024
Procedurevergadering Cie. R&M	16 oktober 2024
Hoorzitting	20 november 2024
Bespreking in Cie. Ruimte en Milieu	20 november 2024
Vaststelling door Provinciale Staten	11 december 2024
Inwerkingtreding	Q1 2025

2. Participatie

De Omgevingswet stimuleert overheden om bij vraagstukken over de fysieke leefomgeving vroegtijdig aandacht aan participatie te besteden ([link](#)). Door de kennisgevings- en motiveringsplicht zijn overheden ook verplicht om aan te geven hoe participatie heeft plaatsgevonden. Zo moeten overheden bij bepaalde plannen en wettelijke instrumenten aangeven welke partijen betrokken zijn, wat de uitkomsten daarvan zijn, hoe die zijn verwerkt en hoe ze invulling hebben gegeven aan hun participatiebeleid. De betrokken en belanghebbende partijen worden hiermee in de gelegenheid gesteld om bij te dragen aan het verbeteren en bestendigen van het omgevingsbeleid. In de ontwerpfase werd hieraan op verschillende momenten en manieren invulling gegeven. Een korte toelichting hierop volgt hieronder:

2.1. Internetconsultatie Herziening 2024

Om input op te halen over de aanpassingen van het omgevingsbeleid wordt bij elke herziening het concept op onze website gepubliceerd ter consultatie (in dit geval van 14 t/m 27 november 2023). Eenieder wordt zo in de gelegenheid gesteld om een reactie in te dienen, die nog in de ontwerpfase kan worden meegenomen.

Tijdens de internetconsultatie voor Herziening 2024 werd via de sociale media en [de website](#) van de provincie Zuid-Holland gevraagd een reactie te geven op het “Hoofdlijndocument Herziening omgevingsbeleid 2024” ([link](#)). In totaal zijn er 67 vormvrije reacties binnengekomen. Vormvrij betekent dat indieners mailtekst, bijlage (pdf of Word) of briefvorm hebben ingestuurd via mail omgevingsbeleid@pzh.nl.

Onder de indieners zijn de volgende (doel)groepen geïdentificeerd: gemeentelijke ambtenaren, bestuurders van overheden en bedrijven, medewerkers van overheden, bedrijven en belangengroepen, ondernemers, hoogheemraadschappen, regiodiensten en een enkele inwoner.

Een algemene analyse laat zien dat sommige reacties ingaan op meerdere onderwerpen (vooral vanuit gemeenten), maar er zijn ook reacties die ingingen op één onderwerp. Verder zijn er een aantal meer algemene reacties ontvangen die ingingen op de positie van de Ruimtelijke Puzzel en de daarin voorgestelde nieuwe koers in relatie tot deze brede herziening. Er zijn enkele meer specifieke vragen gesteld met betrekking tot de omgevingsverordening, een aantal reguliere actualisaties en kleine inhoudelijke wijzigingen (m.b.t. GEO data).

Qua vorm en inhoud waren de reacties vrij divers, vaak met kritische kanttekeningen en verduidelijkende vragen, maar meestal ook met wensen en gerichte adviezen. Onderwerpen die daarbij veelvuldig aan bod kwamen hadden onder meer betrekking op thema's als wonen, recreatieparken, breinbeleid, parkeernormen, bedrijventerreinen, toekomstbestendig ondernemen, gezonde natuur, circulariteit en energietransitie. Deze reacties zijn met de behandelend ambtenaren gedeeld om na overleg met de portefeuillehouder eventueel in deze beleidsherziening te verwerken. In dit document wordt per inhoudelijk gewijzigde beleidskeuze toegelicht of en op welke wijze de internetconsultatie heeft geleid tot tekstuele wijzigingen.

2.2. Open Huis op 28 maart 2024

Op 28 maart 2024 wordt een Open Huis georganiseerd om professionele stakeholders zoals gemeenten, waterschappen, veiligheidsregio's, natuurbeheerorganisaties, bedrijfsleven, kennisinstellingen en het maatschappelijk middenveld te informeren over de wijzigingen in Herziening 2024. Tijdens een Q&A kunnen vragen van deelnemers over de Herziening 2024 worden beantwoord.

Het Open Huis moet nog plaatsvinden op het moment dat het ontwerp van de Herziening 2024 wordt ingediend, maar is achter de rug wanneer de ter inzagelegging plaatsvindt. Het Open Huis is dan ook gericht op informeren over de wijzigingen in Herziening 2024 en niet op het ophalen en meenemen van input. Hier wordt voorafgaand aan het evenement duidelijk over gecommuniceerd. Het informeren van deelnemers stelt hen wel in de gelegenheid een formele zienswijze in te dienen tijdens de periode van de officiële terinzagelegging die loopt van 23 april t/m 3 juni 2024.

3. Wijzigingen

In dit hoofdstuk worden de inhoudelijke wijzigingen van Herziening 2024 toegelicht. Het hoofdstuk start met drie was-wordt tabellen. In deze tabellen is terug te vinden of beleidsdoelen, beleidskeuzes en maatregelen wijzigen en waaruit die wijziging bestaat. Zo staat per beleidsobject vermeld of het om een redactionele dan wel inhoudelijke wijziging gaat of om compleet nieuw of vervallen beleid.

In de opmaak van de was-wordt tabellen van de beleidsdoelen en beleidskeuzes is ervoor gekozen om een totaal overzicht te geven. Dit betekent dat hierin ook alle ongewijzigde beleidsobjecten zijn opgenomen. Dat is gedaan omdat bij Herziening 2024 op dit niveau een koppeling is aangebracht tussen de beleidsdoelen en beleidskeuzes uit de Omgevingsvisie en de beleidsdoelen en beleidsprestaties uit de begroting. Op deze manier zijn de onderlinge relaties tussen de wijzigingen beter herleidbaar. Met betrekking tot de maatregelen in het Omgevingsprogramma bestaat die relatie niet, daarom is voor de leesbaarheid van de was-wordt tabel van de maatregelen besloten om hierin geen ongewijzigde beleidsobjecten op te nemen.

Volgend op de was-wordt tabellen is al het nieuwe en inhoudelijk gewijzigde beleid kort toegelicht en van duiding voorzien. Die beschrijvingen zijn geordend per beleidsdoel, waarbij ook is aangegeven welke aanpassingen eventueel naar aanleiding van de internetconsultatie in de voorgenomen beleidswijziging zijn doorgevoerd. Zie bijlage 1 voor meer inzicht. Voor een inzicht in alle tekstuele wijzigingen, inclusief redactionele wijzigingen

Redactionele wijzigingen

Het overgrote deel van de beleidskeuzes en maatregelen wordt redactioneel gewijzigd. Het gaat vaak om een tekstuele aanpassing volgend op een wijziging van onze beleidsstructuur. Dit heeft met name impact op het beleid onder beleidsdoel 2.1; 2.2; 3.1; 5.1 en 5.2. Daarnaast hebben er wijzigingen in ons format plaatsgevonden die hebben geleid tot redactionele wijzigingen in de tekst, de wijze waarop wordt gestuurd wordt in deze gevallen niet gewijzigd. Ten slotte zijn er redactionele wijzigingen doorgevoerd om de leesbaarheid te verbeteren en het beleid in lijn te brengen met de Omgevingswet. Alle redactionele wijzigingen zijn zichtbaar gemaakt in bijlage 1.

Beleidsdoelen

De was-woordt tabel met beleidsdoelen geeft inzicht in de titelwijzigingen en eventueel structuurwijziging die heeft plaatsgevonden. Voor het wijzigen van de beleidsdoel en ambitieteksten wordt met de voorjaarsnota een parallel proces doorlopen. In juli wordt de voorjaarsnota (1^e tussentijdse wijziging op de begroting) behandeld door Provinciale Staten. Teksten en titels van beleidsdoelen en ambities die bij vaststelling van de voorjaarsnota wijzigen, zullen nog in deze herziening worden verwerkt, vóór definitieve vaststelling, ten behoeve van de consistentie tussen beleid en begroting.

3.1. Was-woordt tabellen Beleidsdoelen

Wijzigingen in beleidsdoelen waarmee richting wordt gegeven aan de ambities uit de omgevingsvisie:

Was Beleidsdoel	Wordt Beleidsdoel
1.1 Beter Bestuur	1.1 Krachtig openbaar bestuur
1.2 Sterke Samenleving	1.2 Sterke samenleving
2.1 Snel van A naar B	2.1 Duurzame en veilige bereikbaarheid voor iedereen
2.2 Beheer en onderhoud: op orde en duurzaam	2.2 Beheer en onderhoud: op orde, veilig, slim en duurzaam
2.3 Veilig en duurzaam	Wordt verwerkt in 2.1 en 2.2
3.1 Schone en duurzame elektriciteitsvoorziening	3.1 Energietransitie
3.2 Verduurzaming gebouwde omgeving	3.1 Energietransitie
3.3 Duurzaam energie- en grondstoffen-systeem in de industrie	3.1 Energietransitie
4.1 Innovatie: richting duurzaam en digitaal	4.1 Toekomstbestendig economisch vestigingsklimaat
4.2 Creëren van een rijk vestigingsklimaat	4.1 Toekomstbestendig economisch vestigingsklimaat
4.3 Erfgoed, cultuur en toerisme	4.2 Erfgoed en cultuur
5.1 Gezonde natuur	5.1 Gezonde natuur
5.2 Toekomstbestendige landbouw	5.2 Transitie Landbouw
5.3 Leven met water	5.3 Leven met water
6.1 Voldoende juiste woningen op de juiste plek	6.1 Wonen
6.2 Vitaliteit en kwaliteit in de leefomgeving	6.2 Ruimte en landschap
6.3 Afspraken met regio's	6.2 Ruimte en landschap
7.1 Bevorderen verbetering milieukwaliteit en gezondheid	7.1 Bevorderen verbetering milieukwaliteit en gezondheid
7.2 Gezonde en bewegingsvriendelijke leefomgeving	7.2 Bevorderen recreatie duurzame toerisme en sport
7.3 Klimaatbestendig Zuid-Holland, opgewassen tegen de effecten van klimaatverandering en bodemdaling	7.3 Klimaatbestendig Zuid-Holland, opgewassen tegen de effecten van klimaatverandering

3.2. Was-woord tabellen Beleidskeuzes

Wijzigingen in beleidskeuzes, in de beleidskeuzes wordt bepaald wat er moet worden gedaan om de beleidsdoelen te bereiken. In de vierde kolom wordt aangeven of de wijziging vooral redactioneel of inhoudelijk van aard is, een compleet nieuwe beleidskeuze betekent ook een inhoudelijke wijziging, enkele beleidskeuze wijzigen niet.

Beleidsdoel	Was Beleidskeuze	Wordt Beleidskeuze	Actie
1.1		1.1.1 Sterke decentrale overheden	Nieuw
1.1		1.1.2 Daadkrachtig Provinciaal Bestuur	Nieuw
1.2		1.2.1 Maatschappelijke ontwikkelingen	Nieuw
2.1	Stimuleren bewuste keuze in mobiliteitsgedrag	2.1.1 Stimuleren transitie naar duurzaam, veilig en slim personenvervoer	Redactioneel
2.1	Mobiliteitstransitie	2.1.1 Stimuleren transitie naar duurzaam, veilig en slim personenvervoer	Redactioneel
2.1	Vaker en verder fietsen	2.1.1 Stimuleren transitie naar duurzaam, veilig en slim personenvervoer	Redactioneel
2.1	Slimmere mobiliteit door digitalisering en nieuwe technologie	2.1.1 Stimuleren transitie naar duurzaam, veilig en slim personenvervoer	Redactioneel
2.1	Duurzame mobiliteit	2.1.1 Stimuleren transitie naar duurzaam, veilig en slim personenvervoer	Redactioneel
2.1	Veiliger verkeer	2.1.1 Stimuleren transitie naar duurzaam, veilig en slim personenvervoer	Redactioneel
2.1	Lopen	2.1.1 Stimuleren transitie naar duurzaam, veilig en slim personenvervoer	Redactioneel
2.1	Adequaat aanbod openbaar vervoer	2.1.2 Adequaat en duurzaam aanbod openbaar vervoer	Redactioneel
2.1	Efficiënt en duurzaam goederenvervoer met meerwaarde	2.1.3 Duurzaam en efficiënt goederenvervoer	Redactioneel
2.1		2.1.4 Voorbereiding provinciale infrastructuurprojecten en infrastructuursubsidies (PZI)	Nieuw
2.1		2.1.5 Realisatie provinciale infrastructuurprojecten (PZI)	Nieuw
2.1	Ontwikkeling en hinder Luchthaven Schiphol en Rotterdam The Hague Airport	2.1.6 Duurzame, stille en nieuwe luchtvaart	Redactioneel
2.1	Regulering recreatieve, commerciële en bedrijfsgebonden luchtvaart	2.1.6 Duurzame, stille en nieuwe luchtvaart	Redactioneel
2.2	Goed functionerende provinciale infrastructuur	2.2.1 Goed functionerende provinciale infrastructuur	Redactioneel
2.2	Toekomstbestendige infrastructuur	2.2.1 Goed functionerende provinciale infrastructuur	Redactioneel
3.1	Windenergie op land	3.1.1 Duurzame opwek elektriciteit	Redactioneel
3.1	Zonne-energie	3.1.1 Duurzame opwek elektriciteit	Redactioneel

Beleidsdoel	Was Beleidskeuze	Wordt Beleidskeuze	Actie
3.1	Bevorderen energietransitie	3.1.2 Lokale initiatieven en inclusieve energietransitie	Redactioneel
3.1	Lokaal eigendom	3.1.2 Lokale initiatieven en inclusieve energietransitie	Redactioneel
3.1	Bovenlokaal warmtenetwerk	3.1.3 Warmte transitie in de gebouwde omgeving en glastuinbouw	Redactioneel
3.1	Warmtetransitie in de gebouwde omgeving	3.1.3 Warmte transitie in de gebouwde omgeving en glastuinbouw	Redactioneel
3.1	CO2 emissiearme en circulaire industrie	3.1.4 Klimaatneutrale en circulaire industrie	Inhoudelijk
3.1	Regionale energie-infrastructuur	3.1.5 Duurzaam energiesysteem	Redactioneel
4.1	Een uitstekend ecosysteem voor innovatie en ondernemerschap bevorderen	4.1.1 Innovatieve economie	Inhoudelijk
4.1	Versnelling transitie Greenports	4.1.2 Transitie van de tuinbouwketen	Inhoudelijk
4.1	Transitie Havencomplex	4.1.3 Transitie van het havenindustriële complex	Inhoudelijk
4.1	Digitaal Zuid-Holland	4.1.4 Digitale economie	Inhoudelijk
4.1	Circulair Zuid-Holland	4.1.5 Circulair Zuid-Holland	Inhoudelijk
4.1	Concentratie en bundeling detailhandel	4.1.6 Toekomstbestendige ruimte voor ondernemen	Inhoudelijk
4.1	Concurrerende en toekomstbestendige bedrijventerreinen	4.1.6 Toekomstbestendige ruimte voor ondernemen	Inhoudelijk
4.1	Juiste kantoor op de juiste plek	4.1.6 Toekomstbestendige ruimte voor ondernemen	Redactioneel
4.1	Human Capital, een beroepsbevolking met de juiste vaardigheden en kennis	4.1.7 Human Capital	Inhoudelijk
4.2	Beleven en benutten van erfgoed	4.2.1 Erfgoed beschermen in de omgeving	Redactioneel
4.2	Beschermen van erfgoed	4.2.2 Rijksmonumenten en historische molens in goede staat	Redactioneel
4.2	Beschermen van erfgoed	4.2.3 Provinciale Erfgoedlijnen zichtbaar en beleefbaar	Redactioneel
4.2	Beschermen, benutten en beleven archeologische waarden	4.2.4 Archeologie beschermen en zichtbaar	Redactioneel
4.2	Cultuurparticipatie en openbare bibliotheken in Zuid-Holland	4.2.5 Cultuurparticipatie en bibliotheken	Redactioneel
5.1	Bos en bomen	5.1.1 Nieuwe natuur realiseren	Redactioneel
5.1	Natura 2000	5.1.1 Nieuwe natuur realiseren	Redactioneel
5.1	Realisatie NatuurNetwerkNederland	5.1.1 Nieuwe natuur realiseren	Redactioneel
5.1	Stimuleren groenparticipatie	5.1.1 Nieuwe natuur realiseren	Redactioneel
5.1	Bestrijding en beheer van invasieve Exoten	5.1.2 Beschermen en versterken bestaande natuur en soorten	Redactioneel
5.1	Soortenbescherming	5.1.2 Beschermen en versterken bestaande natuur en soorten	Redactioneel
5.1	Faunabeheer	5.1.2 Beschermen en versterken bestaande natuur en soorten	Redactioneel
5.1	Groenparticipatie	5.1.3 Natuurinclusieve transitie	Inhoudelijk
5.1	Stikstof	5.1.4 Stikstofreductie	Inhoudelijk
5.2	Vitale landbouw	5.2.1 Toekomstbestendige & natuurinclusieve landbouw	Inhoudelijk

Beleidsdoel	Was Beleidskeuze	Wordt Beleidskeuze	Actie
5.3	Waterveiligheid en wateroverlast	5.3.1 Waterveiligheid en wateroverlast	Geen
5.3	Mooi en schoon water	5.3.2 Waterkwaliteit en waterbeschikbaarheid	Inhoudelijk
6.1	Wonen	6.1.1 Voldoende betaalbare huisvesting voor iedereen	Inhoudelijk
6.1	Toekomstbestendig bouwen	6.1.2 Toekomstbestendig bouwen	Inhoudelijk
6.2	Landschap	6.2.1 Ruimtelijke kwaliteit en landschap	Inhoudelijk
6.2	Ruimtelijke kwaliteit	6.2.1 Ruimtelijke kwaliteit en landschap	Inhoudelijk
6.2	Groenblauwe stedelijke structuur	6.2.2 Groenblauwe netwerken	Redactioneel
6.2	Verstedelijking	6.2.3 Toekomstbestendige stedelijke ontwikkeling	Inhoudelijk
6.2	Transitie landelijk gebied	6.2.4 Vitaal landelijk gebied	Inhoudelijk
7.1	Luchtkwaliteit en geurhinderbeleid	7.1.1 Luchtkwaliteit en verminderen geurhinder	Inhoudelijk
7.1	Geluidhinder	7.1.2 Verminderen van geluidhinder	Redactioneel
7.1	Externe veiligheid (omgevingsveiligheid)	7.1.3 Voorkomen van risico's door ongevallen met gevaarlijke stoffen (transport/industrie)	Redactioneel
7.1	Optimaal benutten, beschermen en beheren van bodem en ondergrond	7.1.4 Beschermen en benutten van de kwaliteiten van het bodem- en grondwatersysteem	Redactioneel
7.1	Vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) van milieuwetgeving	7.1.5 Vergunningverlening, toezicht en handhaving, uitgevoerd door de ZH omgevingsdiensten	Redactioneel
7.1	Gezonde en veilige leefomgeving	7.1.6 Gezondheid en Welzijn	Inhoudelijk
7.2	Sport, recreatie en water- en groenbeleving	7.2.1 Recreatie, sport en bewegen	Inhoudelijk
7.2	Sportief en recreatief aantrekkelijke en beweegvriendelijke leefomgeving	7.2.1 Recreatie, sport en bewegen	Inhoudelijk
7.2	Toerisme in balans	7.2.2 Toerisme en recreatie in balans	Inhoudelijk
7.2	Buitenstedelijke recreatieve ontwikkelingen	7.2.2 Toerisme en recreatie in balans	Inhoudelijk
7.3	Beperken maatschappelijke kosten door bodemdaling	7.3.1 Beperken maatschappelijke kosten door bodemdaling	Geen
7.3	Naar een klimaatbestendig Zuid-Holland	7.3.2 Klimaatadaptatie	Redactioneel

3.3. Was-woordt tabellen Maatregelen

Wijzigingen in Maatregelen (het programma), in de maatregelen wordt uitgewerkt hoe de provincie beleidsdoelen wil bereiken. In de vierde kolom wordt aangeven of de wijziging vooral redactioneel of inhoudelijk van aard is, een compleet nieuwe maatregel betekent ook een inhoudelijke wijziging, de maatregelen die niet wijzigen worden niet weergegeven in deze tabel. Daarnaast komen er een aantal maatregelen te vervallen, de provincie kiest in deze gevallen voor een andere aanpak.

Beleidsdoel	Was Maatregel	Wordt Maatregel	Actie
1.1		Krachtig decentraal bestuur	Nieuw
1.1		Digitaal bestuur	Nieuw
1.1		Regie Omgevingsbeleid	Nieuw
1.1		Weerbaar bestuur en organisatie	Nieuw
1.2		Versterken van strategische provinciale kennis	Nieuw
2.1		Bereikbaarheid door nabijheid	Nieuw
2.1	Mobiliteitstransitie stimuleren in Zuid-Holland	Stimuleren bewust mobiliteitsgedrag	Redactioneel
2.1	Ruimtelijk reserveren nieuwe infrastructuur		Vervalt
2.1	Gezamenlijke bereikbaarheidsaanpak Zuid-Holland bereikbaar	Stimuleren bewust mobiliteitsgedrag	Redactioneel
2.1	Hinder beperken bij werkzaamheden door mensen te verleiden anders te reizen	Stimuleren bewust mobiliteitsgedrag	Redactioneel
2.1	Een veilig en aantrekkelijk provinciaal (hoofd-) fietsnetwerk	Vaker en verder fietsen door meer mensen	Redactioneel
2.1	Kennisontwikkeling en innovatie maken fietsen nog aantrekkelijker	Vaker en verder fietsen door meer mensen	Redactioneel
2.1	Ketenvoorzieningen maken de fiets integraal onderdeel van het mobiliteitsnetwerk	Vaker en verder fietsen door meer mensen	Redactioneel
2.1	Ontwikkeling van snelfietsroutes naar de grote steden in Zuid-Holland	Vaker en verder fietsen door meer mensen	Redactioneel
2.1	We brengen onze mobiliteitsdata op orde (digitalisering)	Slimmere mobiliteit & digitalisering	Redactioneel
2.1	We ontwikkelen de systemen in de (bedien)centrales door	Slimmere mobiliteit & digitalisering	Redactioneel
2.1	We richten de infrastructuur in om smart oplossingen te faciliteren	Slimmere mobiliteit & digitalisering	Redactioneel
2.1	We stellen samen met andere wegbeheerders kaders op om de beschikbare capaciteit van de infrastructuur te verbeteren	Slimmere mobiliteit & digitalisering	Redactioneel
2.1	We zetten in op een verantwoorde introductie van semi autonome vaar- en voertuigen	Slimmere mobiliteit & digitalisering	Redactioneel
2.1	Ondersteuning bij Regionale Mobiliteitsprogramma's of -plannen (RMP's)	Schone mobiliteit	Redactioneel
2.1	Tank- en laadinfrastructuur voor duurzame energiedragers	Schone mobiliteit	Redactioneel

Beleidsdoel	Was Maatregel	Wordt Maatregel	Actie
2.1	Transitie naar Zero Emissie goederenvervoer over weg en water (Verduurzamen van transport)	Modal shift, regionale hubs en zero emissie	Redactioneel
2.1	Transitie naar Zero Emissie personenvervoer over weg en water	Schone mobiliteit	Redactioneel
2.1	Effectievere verkeershandhaving	Veilig gedrag in het verkeer	Redactioneel
2.1	Veiliger gedrag stimuleren	Veilig gedrag in het verkeer	Redactioneel
2.1	Veiliger infrastructuur	Veilig gedrag in het verkeer	Redactioneel
2.1	Gemakkelijk van deur tot deur	Deelmobiliteit & publiek vervoer	Redactioneel
2.1	Goed regionaal openbaar vervoer	Goed en schoon regionaal openbaar vervoer	Redactioneel
2.1	Optimaal hoofdrailnetwerk van het rijk	Snel internationaal openbaar vervoer en optimaal hoofdrailnet van het Rijk	Redactioneel
2.1	Snel internationaal openbaar vervoer	Snel internationaal openbaar vervoer en optimaal hoofdrailnet van het Rijk	Redactioneel
2.1	Corridor Management	Inzet op digitalisering	Redactioneel
2.1	Inzet op modal shift en logistieke hubs	Modal shift, regionale hubs en zero emissie	Redactioneel
2.1	Versterken en veilig houden van infrastructuur op corridors	Versterken en veilig houden van Goederencorridors	Redactioneel
2.1	Beleidsuitwerking lopen	Bevorderen Lopen	Redactioneel
2.1		Voorbereiding aanleg en verbetering van provinciale infrastructuur	Nieuw
2.1		Bijdragen aan (infrastructuur)projecten van anderen	Nieuw
2.1		Realisatie aanleg en verbetering van provinciale infrastructuur	Nieuw
2.2	Doorontwikkelen assetmanagement (beheer en onderhoud infrastructuur)	Uitvoeren assetmanagement op onderhoudsniveau 'Sober en Doelmatig'	Redactioneel
2.2	Juridisch beheer en implementatie omgevingswet	Uitvoeren assetmanagement op onderhoudsniveau 'Sober en Doelmatig'	Redactioneel
2.2	Optimaliseren verkeersmanagement (verkeersgeleiding, brugbediening, incident management)	Uitvoeren assetmanagement op onderhoudsniveau 'Sober en Doelmatig'	Redactioneel
2.2	Vergroten omgevingskwaliteit en beperken hinder	Uitvoeren assetmanagement op onderhoudsniveau 'Sober en Doelmatig'	Redactioneel
2.2	De CO2-uitstoot verlagen van beheer, onderhoud en aanleg	Realiseren duurzaamheidsambitie via assetmanagement provinciale infrastructuur	Redactioneel
2.2	Klimaatbestendige infrastructuur creëren	Realiseren duurzaamheidsambitie via assetmanagement provinciale infrastructuur	Redactioneel
2.2	Leefgebied creëren voor lokale flora en fauna rond (vaar)wegen en in stand houden ecologische verbindingen	Realiseren duurzaamheidsambitie via assetmanagement provinciale infrastructuur	Redactioneel

Beleidsdoel	Was Maatregel	Wordt Maatregel	Actie
2.2	Minder energie verbruiken en meer duurzame energie opwekken	Realiseren duurzaamheidsambitie via assetmanagement provinciale infrastructuur	Redactioneel
2.2	Vrijkomende materialen beter benutten en minder primaire grondstoffen gebruiken	Realiseren duurzaamheidsambitie via assetmanagement provinciale infrastructuur	Redactioneel
3.1	Windenergie op land	Windenergie op land	Redactioneel
3.1	Zonne-energie	Zonne-energie	Redactioneel
3.1	Samenwerken aan regionale energiestrategieën	Samenwerken aan regionale energiestrategieën	Redactioneel
3.1	RES-zoekgebieden zon en wind	RES-zoekgebieden zon en wind	Redactioneel
3.1	Ruimte en landschap in de energietransitie/RES	Ruimte en landschap in de energietransitie/RES	Redactioneel
3.1	Stimuleren lokale initiatieven	Stimuleren lokale initiatieven	Redactioneel
3.1	Bevorderen duurzame verwarmingsvoorziening	Bevorderen duurzame verwarmingsvoorziening	Redactioneel
3.1	Bijdragen aan een CO2 emissiearme en circulaire industrie	Stimuleren van efficiency in de industrie	Redactioneel
3.1	Bijdragen aan een CO2 emissiearme en circulaire industrie	Vernieuwen van het energiesysteem van de industrie	Redactioneel
3.1	Bijdragen aan een CO2 emissiearme en circulaire industrie	Vernieuwen van het grondstoffensysteem van de industrie	Redactioneel
3.1	Programmeren en eventueel prioriteren van regionale energie infrastructuur	Programmeren en eventueel prioriteren van regionale energie infrastructuur	Redactioneel
4.1	Het verstrekken van kapitaal en subsidie aan InnovationQuarter	Strategische samenwerking om een innovatieve economie te stimuleren	Redactioneel
4.1	Ondersteuning campussen	Innovatie infrastructuur versterken door de ontwikkeling van campussen en fieldlabs te versnellen	Redactioneel
4.1	Ondersteuning field labs en pilot plants	Innovatie infrastructuur versterken door de ontwikkeling van campussen en fieldlabs te versnellen	Redactioneel
4.1	Strategische versterking Life Sciences & Health	Innovatie stimuleren binnen specifieke clusters	Redactioneel
4.1	Subsidieregeling MKB Innovatiestimulering Topsectoren (MIT)	Innovatie stimuleren in het midden- en kleinbedrijf (MKB)	Redactioneel
4.1	Subsidieregeling Regionale netwerken voor innovatie Zuid-Holland	Versterken van netwerken gericht op kennis en innovatie	Redactioneel
4.1	Bevorderen Innovatie Greenports	bevorderen duurzaam verdienmodel tuinbouw	Redactioneel
4.1	Bevorderen netwerksamenwerking Greenports	bevorderen netwerksamenwerking tuinbouw	Redactioneel
4.1	Duurzame klimaatbestendige waterhuishouding greenports	bevorderen duurzame tuinbouwgebieden en -netwerken	Redactioneel
4.1	Energietransitie glastuinbouw	bevorderen duurzame tuinbouwgebieden en -netwerken	Redactioneel
4.1	Internationalisering Greenports	bevorderen netwerksamenwerking tuinbouw	Redactioneel
4.1	Optimaliseren agrologistiek netwerk t.b.v. functioneren Greenports	bevorderen duurzame tuinbouwgebieden	Redactioneel
4.1	Ruimtelijk regime teeltareaal buiten de Greenports	bevorderen duurzame tuinbouwgebieden en -netwerken	Redactioneel

Beleidsdoel	Was Maatregel	Wordt Maatregel	Actie
4.1	Ruimtelijke modernisering teeltareaal Greenport Aalsmeer	bevorderen duurzame tuinbouwgebieden en -netwerken	Redactioneel
4.1	Ruimtelijke modernisering teeltareaal Greenport Boskoop	bevorderen duurzame tuinbouwgebieden en -netwerken	Redactioneel
4.1	Ruimtelijke modernisering teeltareaal Greenport Duin- en Bollenstreek	bevorderen duurzame tuinbouwgebieden en -netwerken	Redactioneel
4.1	Ruimtelijke modernisering teeltareaal Greenport West-Holland	bevorderen duurzame tuinbouwgebieden en -netwerken	Redactioneel
4.1	Gemeentes ondersteunen bij de uitrol van 5G en aanleg van glasvezel door kennisdeling en het organiseren van samenwerking		Vervalt
4.1	Stimuleren van toepassing van digitale innovaties in de belangrijkste sectoren in Zuid-Holland		Vervalt
4.1	Zorgen voor cyberweerbare economische sectoren en het stimuleren van digitale cyberinnovaties		Vervalt
4.1		Digitaal weerbaar	Nieuw
4.1		Digitale innovatie	Nieuw
4.1	Stimuleren van ketensamenwerking, kennisopbouw en adequaat instrumentarium ten bate van de transitie naar een Circulair Zuid-Holland	Samen bouwen aan een Circulair Zuid-Holland	Inhoudelijk
4.1	Concentratie en bundeling detailhandel	Toekomstbestendige ruimte voor ondernemen	Redactioneel
4.1	Concurrerende en toekomstbestendige bedrijventerreinen	Toekomstbestendige ruimte voor ondernemen	Redactioneel
4.1	Sturen op het juiste kantoor op de juiste plek	Toekomstbestendige ruimte voor ondernemen	Redactioneel
4.1	Het financieel ondersteunen van deelakkoorden Human Capital Zuid-Holland	Het ondersteunen van de uitvoering van de Human Capital Agenda Zuid-Holland	Redactioneel
4.2	Subsidieregelingen erfgoedlijnen, restauratie rijksmonumenten en molens	Stimuleren/ faciliteren bij restaureren en herbestemmen rijksmonumenten en stimuleren bij (groot) onderhoud molens	Redactioneel
4.2		Samenwerken bij erfgoedlijnen	Nieuw
4.2	Subsidieregeling Publieksbereik Archeologie Zuid-Holland	Stimuleren Publieksbereik Archeologie Zuid-Holland	Redactioneel
5.1	Beleidsmaatregelen Natura 2000	Realiseren van de begrensde natuur	Redactioneel
5.1		Versterken natuur- en cultuurwaarden binnen de landschappen	Redactioneel
5.1	Beheer van (on)beschermde diersoorten in de stedelijke/industriële omgeving	Balans en behoud draagvlak door faunabeheer	Redactioneel
5.1	Ganzenrustgebieden voor de overwinterende inheemse ganzen	Balans en behoud draagvlak door faunabeheer	Redactioneel
5.1	Het beheer van reeën en damherten	Balans en behoud draagvlak door faunabeheer	Redactioneel
5.1	Bestrijding en beheer invasieve exoten	Balans en behoud draagvlak door faunabeheer	Redactioneel
5.1	(Her)introductie van inheemse faunasoorten	Balans en behoud draagvlak door faunabeheer	Redactioneel
5.1	Actieve soortenbescherming via het instrument iconsoorten	Actieve natuurbescherming	Redactioneel

Beleidsdoel	Was Maatregel	Wordt Maatregel	Actie
5.1	Biodiversiteit als dwarsdoorsnijdend thema om een natuurinclusieve benadering te realiseren	Natuurinclusief kennis- en instrumentarium ontwikkelen	Redactioneel
5.1	Passieve soortenbescherming middels vrijstellingen, ontheffingen en gebruik leges	Passieve natuurbescherming	Redactioneel
5.1	Proactieve soortenbescherming door faunavoorzieningen bij provinciale infrastructuur te realiseren	Actieve natuurbescherming	Redactioneel
5.1	Proactieve soortenbescherming door natuurinclusief bouwen en -werken bij grote ruimtelijke projecten te stimuleren	Actieve natuurbescherming	Redactioneel
5.1		Beheer van begrensde natuur	Redactioneel
5.1		Integrale versterking Nationale parken	Redactioneel
5.1	Omgaan met bevers in Zuid-Holland	Balans en behoud draagvlak door faunabeheer	Redactioneel
5.1	Ondersteuning, organisatie en uitvoering van faunabeheer	Balans en behoud draagvlak door faunabeheer	Redactioneel
5.1	Toestemmingen voor faunabeheer	Passieve natuurbescherming	Redactioneel
5.1	Voorkomen dan wel beperken van de predatie ter bescherming van kwetsbare soorten waaronder grond broedende vogels	Balans en behoud draagvlak door faunabeheer	Redactioneel
5.1	Beheer ganzenpopulaties	Balans en behoud draagvlak door faunabeheer	Redactioneel
5.1		Bevorderen basiskwaliteit Natuur voor een natuurinclusief en gezond Zuid-Holland	Nieuw
5.1		Natuurinclusief kennis- en instrumentarium ontwikkelen	Nieuw
5.1		Realiseren van natuurinclusieve focuslocaties	Nieuw
5.1		Ammoniakreductie voor natuurherstel	Nieuw
5.1		Vergunningverlening maatschappelijke ontwikkelingen mogelijk houden	Nieuw
5.1		Stikstofoxidenreductie voor natuurherstel	Nieuw
5.3	Realiseren goede grondwaterkwantiteit en -kwaliteit	Realiseren goede grondwaterkwantiteit en -kwaliteit	Inhoudelijk
6.1	Bestuurlijke afspraken over woningbouw	Uitwerking instrumenten woonbeleid	Redactioneel
6.1	Flexwonen	Uitwerking instrumenten woonbeleid	Redactioneel
6.2		Bijzonder Provinciaal Landschap Midden-Delfland	Nieuw
6.2		Samenwerken aan een aantrekkelijke en beleefbare Vlietzone	Nieuw
6.2	Transformeren, herstructureren en verdichten van locaties	Transformeren, herstructureren en verdichten van locaties	Redactioneel
6.2	Ruimtelijk gebiedsplan omgeving Nieuwkoopse Plassen		Vervalt
7.1	Beschermen en beheren van het bodem- en grondwatersysteem	Beschermen en beheren van het bodem- en grondwatersysteem	Redactioneel
7.1	Nazorg stortplaatsen in het kader van de Wet Milieubeheer	Nazorg stortplaatsen in het kader van de Wet Milieubeheer	Redactioneel

Beleidsdoel	Was Maatregel	Wordt Maatregel	Actie
7.1	Optimaal benutten en beheren van de bodem en ondergrond	Optimaal benutten en beheren van de bodem en ondergrond	Redactioneel
7.2	Groenparticipatie	Bevorderen Groenparticipatie	Redactioneel
7.2	Waterrecreatie		Vervalt
7.2	Bevorderen van een sportief en recreatief aantrekkelijke en beweegvriendelijke leefomgeving		Vervalt
7.2		Ontwikkelen recreatief netwerk en beheer routestructuren	Nieuw
7.2		Beheer en ontwikkeling recreatiegebieden	Nieuw
7.2	Bijdragen, ondersteunen en faciliteren van data-allianties op het gebied van toerisme	bevorderen Duurzame toeristische bestemmingen	Redactioneel
7.2	Ondersteunen regionale samenwerking en ontwikkeling op het gebied van toerisme		Vervalt
7.2	Toeristische productontwikkeling in aansluiting op andere provinciale opgaven		Vervalt
7.2		Omvormen recreatieparken	Nieuw
7.3	Bodemdaling in stedelijk gebied	Beperken bodemdaling in stedelijk gebied	Redactioneel
7.3	Klimaat- en bodemdalingbestendig bouwen		Vervalt
7.3	Onderzoek, kennis, netwerken en samenwerking		Vervalt
7.3	Klimaatadaptatie	Weerkrachtig Zuid-Holland	Redactioneel

3.4. Wijzigingen geordend per beleidsdoel

Beleidsdoel 1.1 Krachtig openbaar bestuur

Samen werken aan Zuid-Holland was tot op heden uitgewerkt in beleidsdoelen met daaraan gekoppelde prestaties. De uitwerking van deze prestaties wordt in deze herziening ook in de beleidskeuzes verwerkt. Dit betekent dat er drie nieuwe beleidskeuzes worden opgesteld “Sterke decentrale overheden”, “Daadkrachtig Provinciaal Bestuur” en “Maatschappelijke ontwikkelingen”.

De titel van beleidsdoel 1.1 is gewijzigd naar ‘Krachtig openbaar bestuur’ en daarmee gelijkgetrokken met de vermelding in de begroting.

Beleidskeuze 1.1.1 Sterke decentrale overheden

Nieuwe beleidskeuze onder beleidsdoel 1.1, gericht op het ondersteunen van decentrale overheden om adequate taakuitvoering mogelijk te maken. Deze beleidskeuze wordt verder uitgewerkt in de nieuw opgestelde maatregelen ‘Krachtig decentraal bestuur’ en ‘Digitaal bestuur’.

Beleidskeuze 1.1.2 Daadkrachtig Provinciaal Bestuur

Nieuwe beleidskeuze onder beleidsdoel 1.1, gericht op in staat stellen van de Provincie om op adequate wijze de eigen taakuitvoering en beleidsontwikkeling op orde te brengen en te houden. Deze beleidskeuze wordt verder uitgewerkt in de nieuw opgestelde maatregelen ‘Regie Omgevingsbeleid’ en ‘Weerbaar bestuur en organisatie’.

Participatie en internetconsultatie

De internetconsultatie heeft gezorgd voor een aanscherping van het kopje ‘wat wil de provincie bereiken’ in de beleidskeuze ‘daadkrachtig provinciaal bestuur’.

Beleidsdoel 1.2 Sterke samenleving

Samen werken aan Zuid-Holland was tot op heden uitgewerkt in beleidsdoelen met daaraan gekoppelde prestaties. De uitwerking van deze prestaties wordt in deze herziening ook in de beleidskeuzes verwerkt. Dit betekent dat er drie nieuwe beleidskeuzes worden opgesteld “Sterke decentrale overheden”, “Daadkrachtig Provinciaal Bestuur” en “Maatschappelijke ontwikkelingen”.

Er zijn drie nieuwe beleidskeuzes toegevoegd, namelijk ‘Sterke decentrale overheden’, ‘Daadkrachtig Provinciaal bestuur’ en ‘Maatschappelijke ontwikkelingen’

Beleidskeuze 1.2.1 Maatschappelijke ontwikkelingen

Nieuwe beleidskeuze onder beleidsdoel 1.2, gericht op het aanpassen aan en accommoderen van maatschappelijke ontwikkelingen. Deze beleidskeuze wordt verder uitgewerkt in de nieuw opgestelde maatregel ‘Versterken van strategische provinciale kennis’.

Participatie en internetconsultatie

De reacties uit de internetconsultatie gaven geen directe aanleiding tot het doorvoeren van wijzigingen in het Ontwerp Herziening Omgevingsbeleid.

Beleidsdoel 2.1 Duurzame en veilige bereikbaarheid voor iedereen

Beleidskeuze 2.1.4 Voorbereiding provinciale infrastructuurprojecten en infrastructuursubsidies (PZI)

Vorbereiding provinciale infrastructuurprojecten en infrastructuursubsidies (PZI)

Dit is een nieuwe beleidskeuze voor de voorbereiding van infrastructuurprojecten van provincie en andere overheden waar de provincie inhoudelijk aan bijdraagt. Het omvat ook de financiële bijdragen van de provincie aan projecten van anderen (subsidies). De nieuwe beleidskeuze heeft daarnaast geleid tot een uitwerking in het omgevingsprogramma in de maatregelen 'Vorbereiding aanleg en verbetering van provinciale infrastructuur' en 'Bijdragen aan (infrastructuur)projecten van anderen', 'Realisatie aanleg en verbetering van provinciale infrastructuur'.

Beleidskeuze 2.1.5 Realisatie provinciale infrastructuurprojecten (PZI)

Onder beleidsdoel 2.1 worden naast enkele redactionele wijzigingen, twee nieuwe beleidskeuzes toegevoegd. De nieuwe beleidskeuzes zijn 'Vorbereiding provinciale infrastructuurprojecten en infrastructuursubsidies (PZI)' en 'Realisatie provinciale infrastructuurprojecten (PZI)'.

Participatie en internetconsultatie

De reacties uit de internetconsultatie gaven geen directe aanleiding tot het doorvoeren van wijzigingen in het Ontwerp Herziening Omgevingsbeleid.

Beleidsdoel 2.2 Beheer en onderhoud: op orde, veilig, slim en duurzaam

Binnen dit beleidsdoel vinden slechts redactionele wijzigingen plaats.

Participatie en internetconsultatie

De reacties uit de internetconsultatie gaven geen directe aanleiding tot het doorvoeren van wijzigingen in het Ontwerp Herziening Omgevingsbeleid.

Beleidsdoel 3.1 Energietransitie

Beleidskeuze 3.1.4 Klimaatneutrale en circulaire industrie

De naam van de beleidskeuze is aangepast en in lijn gebracht met de landelijke doelstelling t.a.v. verduurzaming industrie. Verder zijn er enkele tekstuele actualisaties verwerkt, zoals de doelen voor circulaire economie en de landelijke stikstofdoelen voor de industrie. Tevens is het belang van een veilige en gezonde transitie benadrukt in het algemeen en specifiek in het licht van de waterstoftransitie. Daarnaast zijn er een beperkt aantal accenten op basis van het coalitieakkoord. De bredere uitwerking van het coalitieakkoord zal met Herziening 2025 worden doorgevoerd.

Participatie en internetconsultatie

De reacties uit de internetconsultatie gaven geen directe aanleiding tot het doorvoeren van wijzigingen in het Ontwerp Herziening Omgevingsbeleid.

Beleidsdoel 4.1 Toekomstbestendig economisch vestigingsklimaat

Beleidskeuze 4.1.1 Innovatieve economie

Titelwijziging en inhoudelijke wijziging beleidskeuze. De tekst van de beleidskeuze is gewijzigd om meer in lijn te liggen met de nadruk op de versnelling van transitie en inclusie.

Participatie en internetconsultatie

Er waren vijf reacties tijdens de internetconsultatie op het onderwerp innovatieve economie. De reacties leiden niet tot verdere wijzigingen in het beleid. Wel zal het gesprek aangegaan worden met de brancheverenigingen en gemeenten die gereageerd hebben. Mogelijk dat dit in de toekomst nog leidt tot wijziging van het beleid.

Beleidskeuze 4.1.2 Transitie van de tuinbouwketen

Beleidskeuze Transitie van de tuinbouwketen:

De beleidskeuze Transitie van de tuinbouwketen vervangt de beleidskeuze Transitie van de Greenports. De nieuwe naam is gekozen om eventuele verwarring met de netwerkorganisaties van de regionale Greenports te voorkomen. Daarnaast zijn de volgende wijzigingen toegepast, naar aanleiding van het coalitie akkoord:

- Meer aandacht voor de internationale concurrentiepositie en de noodzaak voor het behouden van voldoende ruimte
- Balans in de tekst tussen verdienvermogen en de impact op de leefomgeving. De Kaderrichtlijn Water wordt genoemd en doelstellingen op gebied duurzaamheid, circulariteit en klimaatneutraliteit zijn toegevoegd of aangescherpt. Ook biodiversiteit en weerbaar telen zijn toegevoegd in de tekst.

Maatregel bevorderen duurzame tuinbouwgebieden en -netwerken:

De maatregelen energietransitie glastuinbouw, duurzame klimaatbestendige waterhuishouding greenports, ruimtelijke modernisering en regime teeltareaal binnen en buiten de Greenports en optimaliseren agrologistiek netwerk t.b.v. functioneren Greenports zijn samengevoegd tot de maatregel duurzame tuinbouwgebieden en -netwerken. Het samenvoegen van de beleidskeuzes heeft geleid tot redactionele wijzigingen in de tekst.

Daarnaast is inhoudelijk aanscherping doorgevoerd om ook in deze maatregel economie en leefomgeving in balans te brengen en zijn accenten uit het coalitieakkoord meegenomen. Dit betekent dat meer nadruk gelegd wordt op de benodigde transitie naar een duurzaam energie-, water en logistiek systeem (de ruimtelijke randvoorwaarden) en inrichting van de gebieden naar nul-emissies naar lucht, water en bodem, met ruimte voor circulaire (gebieds)oplossingen, een klimaat adaptieve inrichting en ruimte voor natuur en biodiversiteit. Hiertoe behoort ook bijvoorbeeld clustering van bedrijven bij warmte- en CO2 netten, waterstof en/of geothermie en het beter inpassen van groen- blauwe en waterstructuur.

Maatregel bevorderen duurzaam verdienmodel tuinbouw:

Deze maatregel vervangt de maatregel Innovatie in de tuinbouw. Er zijn redactionele wijzigingen doorgevoerd. Daarnaast is de volgende wijziging

- Balans in de tekst tussen verdienvermogen en de impact op de leefomgeving. De doelstellingen op gebied duurzaamheid, circulariteit en klimaatneutraliteit zijn aangescherpt. Ook biodiversiteit en weerbaar telen zijn toegevoegd in de tekst.

Maatregel bevorderen netwerksamenwerking tuinbouw:

Deze maatregel vervangt de maatregel Netwerksamenwerking Greenports. Er zijn redactionele wijzigingen doorgevoerd. Daarnaast is de volgende doorgevoerd naar aanleiding van het coalitie akkoord:

- Het beleid op het gebied van de relatie met China is geactualiseerd en nu meer vraaggericht geformuleerd. De aandacht voor de mensenrechtensituatie en economische risico's van samenwerking is toegevoegd

Participatie en internetconsultatie

Voor de beleidskeuze en maatregelen voor de transitie van de tuinbouwketen hebben we veel reacties ontvangen. Veel van de reacties zijn in lijn met de bedoeling van de beleidskeuze en maatregelen en in lijn met waaraan we met netwerkpartijen al samen werken in de verschillende (Greenport)samenwerkingsverbanden en programma's zoals het ZH-PLG . We zien de reacties dan ook als steunbetuiging en tegelijkertijd uitnodiging om met elkaar de nadere uitwerking in concrete projecten en processen vorm te geven. We hebben een enkele tekstuele wijziging doorgevoerd zoals "nagenoeg nul-emissies" en expliciet het benoemen van primaire productie bij het behouden van voldoende ruimte in de maatregel 'Bevorderen duurzame tuinbouwgebieden en -netwerken'.

Beleidskeuze 4.1.3 Transitie havenindustriële complex

De naam van de beleidskeuze is aangepast naar 'Transitie van het Haven Industrieel Complex'. Verder zijn er een aantal tekstuele wijzigingen en actualisaties doorgevoerd ten aanzien van de inzet op het maritieme cluster, relaties gelegd met andere economische beleidskeuzes zoals human capital en doelen toegevoegd voor circulaire economie en de landelijke stikstofdoelen voor de industrie. Tevens is er meer balans gebracht in de provinciale inzet op het bijdragen aan het realiseren van economische doelen en het versnellen van de transities in goede balans met de leefomgeving. De bredere uitwerking van het coalitieakkoord zal met Herziening 2025 worden doorgevoerd.

Participatie en internetconsultatie

De reacties uit de internetconsultatie gaven geen directe aanleiding tot het doorvoeren van wijzigingen in het Ontwerp van Herziening Omgevingsbeleid 2024.

Beleidskeuze 4.1.4 Digitale economie

De tekst van de beleidskeuze is gewijzigd om meer de nadruk te leggen op transitieversnelling. De maatregelen 'Gemeentes ondersteunen bij de uitrol van 5G en glasvezel', 'Stimuleren van toepassing van digitale innovaties in de belangrijkste sectoren' en 'Zorgen voor cyberweerbare sectoren en stimuleren van digitale cyberinnovaties' komen te vervallen. Om de transitie te versnellen worden de volgende lijnen aangebracht.

1. We geven bewoners en ondernemer de kans mee te komen in de digitale transitie met een gerichte aanpak op het MKB en de inzet op digitale vaardigheden van onze inwoners.
2. De provincie heeft een gerichte aanpak op verantwoord digitaliseren. We houden oog voor ethische dilemma's en bouwen met (semi)overheidsorganisaties, kennisinstellingen en bedrijven aan de ambitie om hét kenniscluster te worden voor digitalisering en vrede, recht, en ethiek.

3. Wij versterken de cyberweerbaarheid in de economische sectoren door bewustwording te vergroten en het bieden van concrete ondersteuning per sector. Wij helpen gemeenten en het breed MKB bij het verhogen van de cyberweerbaarheid en de preventie van ondermijning en wij ondersteunen het internationale veiligheidscluster in Zuid-Holland, door middel van Security Delta (HSD).
4. We stimuleren in Zuid-Holland maatschappelijk verantwoorde digitale innovatie en helpen de economische sectoren deze innovaties toe te passen.

Participatie en internetconsultatie

De reacties uit de internetconsultatie gaven geen directe aanleiding tot het doorvoeren van wijzigingen in het Ontwerp Herziening Omgevingsbeleid.

Beleidskeuze 4.1.5 Circulair

De beleidskeuze 'Circulair Zuid-Holland' en bijhorende maatregelen zijn aangepast op basis van de nieuwe strategie 'Samen bouwen aan een Circulair Zuid-Holland' en het coalitieakkoord 2023 – 2027. Daarnaast zien we kansen om met een circulair Zuid-Holland onze provincie toekomstbestendiger te maken. Dit resulteert in een circulaire strategie, bestaande uit een achttal bouwstenen:

- Intensiveren van beleidsinzet op (1) innovatie, (2) coalitie- en netwerkvorming, (3) ruimte voor circulair en (4) circulair maken van onze eigen organisatie.
- Bijstellen van (5) financiering en subsidies, (6) beleid en monitoringaanpak en (7) vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH).
- Nieuw onderdeel: (8) rechtvaardige en inclusieve transitie voor alle Zuid-Hollanders

Participatie en internetconsultatie

Op de beleidskeuze Circulair Zuid-Holland zijn reacties binnengekomen door de gemeentes Goeree-Overflakkee, Pijnacker-Nootdorp, Barendrecht, het Hoogheemraadschap van Delfland, de Koninklijke Metaalunie en Transport en Logistiek Nederland. Het merendeel van de reacties ging over uitdagingen die partijen zelf zien in de transitie naar een circulaire samenleving met de vraag om samen te werken met de provincie Zuid-Holland.

De transitie naar een Circulair Zuid-Holland doen we niet alleen, maar met coalities van verschillende partijen zoals gemeenten, bedrijven en kennisinstellingen. De desbetreffende partijen zijn uitgenodigd om de samenwerking verder vorm te geven. Een andere reactie ging over hoe het doel om 50% minder verbruik van (primaire) grondstoffen te monitoren. De provincie heeft een eigen monitor opgesteld om het grondstoffengebruik in de provincie Zuid-Holland te meten, zie: <https://circulair.zuid-holland.nl/activiteit/monitor-circulair-zuid-holland/>. Op zowel interprovinciaal als landelijk niveau zijn er ontwikkelingen geweest waardoor een eigen provinciale monitor niet meer nodig is. Daarom werken we de komende jaren samen met IPO en de Rijksoverheid aan de monitoring van de circulaire economie.

Ook wordt er aandacht gevraagd voor de ruimtelijke kant van de circulaire economie. De provincie heeft dit jaar de [Ruimtelijke Strategie Circulair Zuid-Holland](#) gepresenteerd. In deze strategie wordt de noodzaak voor ruimte voor (circulaire) logistieke ruimte beschreven. In de vernieuwde strategie is ruimte één van de acht bouwstenen waar we aan werken.

U kunt contact opnemen met het team Circulair Zuid-Holland via circulair@pzh.nl

Beleidskeuze 4.1.6 Toekomstbestendig ruimte voor ondernemen

De drie beleidsbeslissingen: concentratie en bundeling van detailhandel, juiste kantoor op de juiste plek en concurrerende en toekomstbestendige bedrijventerreinen zijn samengevoegd in 1 nieuwe beleidsbeslissing: Toekomstbestendige ruimte voor ondernemen.

Bij detailhandel en kantoren zijn vooral redactionele aanpassingen gedaan zodat het geheel beter leesbaar wordt en is aangepast op de inzet en terminologie uit het Coalitieakkoord. Verder zijn de volgende wijzigingen doorgevoerd:

- Sturen op concentratie en bundeling van Detailhandel: er zijn enkele verduidelijkingen/aanscherpingen gedaan bij de onderdelen detailhandel bij ambacht/dienstverlening en supermarkten in kleine kernen;
- Sturen op het juiste kantoor op de juiste plek: er zijn kleine aanpassingen doorgevoerd op basis van de behoefte van kantoren 2023 (nieuwe cijfers, aanpassing strategie bij enkele OV-knooppuntlocaties en centrum/intercitystationslocaties). Dit vormt de basis voor de uitvraag voor actualiseren van de regionale kantorenvisies per 1 juli 2025.

Bij concurrerende en toekomstbestendige bedrijventerreinen voeren we op 1 onderdeel een beperkte actualisering door op:

- update 3 ha beleid: zodra 3 ha locaties planologisch geregeld zijn vallen ze formeel onder bestaand stad- en dorpsgebied (BSD) en worden ze van de 3 ha kaart verwijderd. Herijking van de 3 ha zal pas bij de herziening van het omgevingsbeleid in 2025 worden meegenomen.

Daarnaast stellen we voor om een betere bescherming van ruimte voor ondernemen op bedrijventerreinen in het Omgevingsbeleid op te nemen. Dat houdt in dat we geen transformatie van bedrijventerreinen Milieucategorie (MC) 3 en hoger en watergebonden meer willen toestaan en een bescherming van MC 1 en 2 willen opnemen. Bij MC 1 en 2 is mengen met andere functies nog wel mogelijk, onder gelijkhoudende m2 ruimte voor ondernemen (beter benutten), Vrijgespeelde ruimte wordt met voorrang ingezet voor de transitieopgaven circulair, natuurinclusieve en energietransitie. Allen bij zwaarwegende opgaven van algemeen belang is (gedeeltelijke) transformatie van mc 3 en hoger mogelijk, mits planologisch wordt gecompenseerd.

Participatie en internetconsultatie

De reacties uit de internetconsultatie gaven geen directe aanleiding tot het doorvoeren van wijzigingen in het ontwerp Omgevingsbeleid.

Beleidsdoel 4.2 Erfgoed en cultuur

De Titel van het beleidsdoel is gewijzigd. De wijzigingen onder dit beleidsdoel betreft geen inhoudelijke wijzigingen van het bestaand (omgevingsbeleid), maar een actualisatie. De belangrijkste aanpassingen hebben betrekking op reparatie van verwijzing naar (nieuwe wetgeving) of naar herformulering passend bij de opzet van het provinciaal omgevingsbeleid. Dit heeft onder andere geleid tot de maatregel: 'Samenwerken bij erfgoedlijnen'. Bovendien zijn de benamingen van de beleidskeuzes gewijzigd zodat deze beter aansluiten bij de verwachte opzet van de provinciale begroting.

Om die reden is de "oude beleidskeuze" Beleven en benutten van erfgoed (zonder beleidsinhoudelijke aanpassing) gesplitst in:

- Provinciale erfgoedlijnen ontwikkeld en beleefbaar.
- Rijksmonumenten en historische molens in goede staat.

Participatie en internetconsultatie

De reacties uit de internetconsultatie gaven geen directe aanleiding tot het doorvoeren van wijzigingen in het ontwerp Omgevingsbeleid.

Beleidsdoel 5.1 Gezonde natuur

Beleidskeuze 5.1.3 Natuurinclusieve transitie

In het vigerende omgevingsbeleid staat binnen het soortenbeleid een maatregel opgenomen dat biodiversiteit als dwarsdoorsnijdend thema ook meegenomen wordt bij andere opgaven. Dit sluit aan bij de landelijke Agenda Natuurinclusief die zich richt op een transitie naar een natuurinclusieve samenleving in 2050.

In deze herziening van het omgevingsbeleid is een nieuwe beleidskeuze opgenomen die zich richt op het realiseren van een natuurinclusieve transitie. Het doel is een natuurinclusieve samenleving. Hier werken we aan door natuur integraal mee te nemen in andere opgaven. Door processen in tal van domeinen met elkaar te verbinden en zodanig in te richten dat we de druk op natuur en biodiversiteit verlagen en zo bijdragen aan oplossingen voor verschillende grote uitdagingen waar de provincie voor staat. Dit wordt uitgewerkt in de maatregelen: 'Bevorderen basiskwaliteit Natuur voor een natuurinclusief en gezond Zuid-Holland', 'Natuurinclusief kennis- en instrumentarium ontwikkelen', 'Realiseren van natuurinclusieve focuslocaties'.

Participatie en internetconsultatie

De reacties uit de internetconsultatie gaven, behalve een enkele verhelderende tekstwijziging, geen directe aanleiding tot het doorvoeren inhoudelijke wijzigingen in het ontwerp Omgevingsbeleid.

Beleidskeuze 5.1.4 Stikstofreductie

Naar aanleiding van de recent wettelijk vastgestelde stikstofreductiedoelen is ons stikstofbeleid aangepast. Het omgevingsbeleid is herzien om aan de nieuwe wettelijke verplichtingen te voldoen en helder te formuleren hoe hieraan wordt gewerkt. De wijzigingen zijn doorgevoerd om de naleving van de stikstofreductie doelen voor zowel ammoniak als stikstofoxiden te waarborgen. Daarnaast worden er maatregelen getroffen om de vergunningverlening voor maatschappelijke uitdagingen mogelijk te houden. In dit kader zijn er drie specifieke maatregelen geformuleerd.

Participatie en internetconsultatie

De reacties uit de internetconsultatie gaven geen directe aanleiding tot het doorvoeren van wijzigingen in het ontwerp Omgevingsbeleid.

Beleidsdoel 5.2 Transitie landbouw

Beleidskeuze 5.2.1 Toekomstbestendige en natuurinclusieve landbouw

De titel van de beleidskeuze Vitale Landbouw wordt gewijzigd naar Toekomstbestendige & natuurinclusieve landbouw. De wijzigingen die wij voorleggen zijn redactioneel en brengen accenten aan vanuit het coalitieakkoord. Parallel aan het ZH-PLG proces wordt de beleidskeuze het komende jaar (herziening 2025) inhoudelijk gewijzigd.

Uit onze eerste inventarisatie in de agrarische sector blijkt behoefte aan experimenteerruimte ten behoeve van de transitie naar een meer natuurinclusieve en extensieve landbouw en het toevoegen van aanvullende functies aan agrarische bedrijfsmodellen. Onder experimenteerruimte verstaan we het verlenen van toestemming om gefundeerd en geformaliseerd af te wijken van bestaand beleid en regelgeving. Op dit moment is bijvoorbeeld ruimtelijk beleid vaak gericht op scheiding van functies, bijvoorbeeld van veehouderij en bometeelt. In de transitie is behoefte aan ruimte voor gemengde bedrijven met een winkel of werkruimte waar bezoekers kunnen worden ontvangen of andere maatschappelijke of agrarische diensten. Vooruitlopend op het ZH-PLG zullen we experimenteerruimte bieden.

Participatie en internetconsultatie

De reacties uit de internetconsultatie gaven geen directe aanleiding tot het doorvoeren van wijzigingen in het ontwerp Omgevingsbeleid.

Beleidsdoel 5.3 Leven met water

Beleidskeuze 5.3.2 Waterkwaliteit en waterbeschikbaarheid

In het Regionaal Waterprogramma, onderdeel van het Omgevingsprogramma, is onder de maatregel 'realiseren goede grondwaterkwantiteit en -kwaliteit' een kopje gebiedsspecifieke preventieve maatregelen ten aanzien van infiltreren en lozen. Dit kopje en de daaronder staande tekst over herziening beleid voor brijnlozing is te vervangen door het volgende:

Gebiedsspecifieke preventieve maatregelen ten aanzien van onttrekken, infiltreren en lozen.

Participatie en internetconsultatie

De internetconsultatie heeft geleid tot enkele redactionele verwijzingen en een verwijzing naar de doorwerking in de verordening.

Beleidsdoel 6.1 Wonen

Beleidskeuze 6.1.1 Voldoende en betaalbare huisvesting voor iedereen

Coalitieakkoord 2023-2027: nieuwe doelstelling voor 40% sociale huur

Op 19 juni 2023 is het Coalitieakkoord 2023-2027 gepubliceerd. In dit coalitieakkoord staan een aantal nieuwe ambities voor wonen. Eén van de nieuwe ambities is dat 40% van de nieuwbouwwoningen in het regionale woningbouwprogramma sociale huur moet zijn, met name in de gemeenten die achterlopen bij de opgave om toe te groeien naar 30% sociale woningbouw in de bestaande voorraad. Meer dan de helft van de Zuid-Hollandse huishoudens komt in aanmerking voor een sociale huurwoning. Het huidige aanbod is ontoereikend om aan de vraag te voldoen. Er is een grotere voorraad betaalbare woningen en specifiek sociale huurwoningen nodig. GS willen een inhaalslag in de bouw van deze woningen.

In de Omgevingsvisie wordt een nieuwe doelstelling toegevoegd: 40% sociale huur (nieuwbouw) vanaf 2026 in het regionale woningbouwprogramma. De doelstelling geldt voor alle gemeenten, waarbij de focus ligt op gemeenten die minder dan 30% sociale huur in de voorraad hebben. In de Omgevingsverordening wordt Artikel 7.47a (voldoende sociale huurwoningen) gewijzigd. In het Omgevingsprogramma bij het onderdeel Regionale woningbouwprogramma's wordt toegelicht hoe GS de doelstelling van 40% sociale huur toepassen. Voor het monitoren van de doelstelling streven naar minimaal 30% sociale huur in de totale woningvoorraad per gemeente is aangegeven in het Omgevingsprogramma aangegeven hoe GS het aandeel sociale huur in de totale woningvoorraad per gemeente bepalen. Omdat de provincie de regionale woningbouwprogramma's steeds meer beoordeling op het behalen van de kwalitatieve doelstelling is het begrip regionale woningbouwprogrammering opgenomen in artikel 7.44 (afgestemde regionale behoefte).

Asielopvang

De provincie Zuid-Holland wil samen met gemeenten verantwoordelijkheid nemen in de maatschappelijke opgave om meer en kwalitatief betere asielopvang te realiseren. Op 1 februari 2024 treedt de Wet Gemeentelijke taak mogelijk maken asielopvangvoorzieningen (ook bekend als de Spreidingswet) in werking. Hiermee krijgen gemeenten een (structurele) wettelijke taak in de opvang van asielzoekers.

In de Omgevingsvisie is de doelgroep asielzoekers toegevoegd als prioritaire doelgroep waar het provinciaal beleid zich op richt en in het Omgevingsprogramma is de werkwijze van GS beschreven met betrekking tot asielopvang.

Op het moment van schrijven (februari 2024) zijn de gevolgen van de Spreidingswet nog niet volledig inzichtelijk. Als er na de periode van terinzagelegging meer duidelijkheid is, kan dit leiden tot wijzigingen in het Omgevingsbeleid.

Kwaliteitsslag teksten

Uitgangspunt voor de tekst van de Omgevingsbeleid is de tekst van de Herziening WWW die door GS op 2 oktober 2023 is vastgesteld en op 31 januari 2024 door PS is vastgesteld.

In de Herziening 2024 is een kwaliteitsslag toegepast in de teksten van de Omgevingsvisie zodat de indeling van de teksten overeenkomt met de indeling van begroting. Voor het hoofdstuk Wonen betekent dit het volgende:

- De titel van het hoofdstuk is gewijzigd in Wonen in plaats van Voldoende juiste woningen op de juiste plaats, zodat het beter herkenbaar is.
- De tekst van de beleidskeuze voor wonen is geactualiseerd en heeft een nieuwe naam gekregen: voldoende en betaalbare huisvesting voor iedereen. De bestaande beleidskeuze toekomstbestendig bouwen en ontwikkelen is als tweede beleidskeuze toegevoegd aan het hoofdstuk Wonen.
- De definities van de doelgroepen die eerder in de beleidskeuze wonen stonden zijn ondergebracht in de paragraaf over de prioritaire doelgroepen
- De bestaande tekst over optimalisatie woningbouwplannen (o.a. over dichtheden en parkeernormen) is ondergebracht bij het beleidsdoel Toekomstbestendige stedelijke ontwikkeling.
- De definities voor ouderen geschikte woningen zijn aangepast
- Er zijn verschillende kleine tekstverbeteringen doorgevoerd

Wetsvoorstel versterking regie volkshuisvesting

De minister voor VRO heeft in juli 2023 het Wetsvoorstel versterking regie volkshuisvesting (Wvrv) voor advies aan de Raad van State gestuurd. In november 2023 heeft de Raad van State advies uitgebracht. Wat de verdere planning en inwerkingtreding van het wetsvoorstel is, is door de val van het kabinet op het moment van schrijven (januari 2024) nog niet duidelijk. De gevolgen van het wetsvoorstel zijn niet opgenomen in de teksten. Als er na de periode van terinzagelegging meer duidelijkheid is over de inwerkingtreding van het wetsvoorstel is, kan dit leiden tot wijzigingen in het Omgevingsbeleid.

[Participatie en internetconsultatie](#)

De reacties uit de internetconsultatie gaven geen directe aanleiding tot het doorvoeren van wijzigingen in het ontwerp Omgevingsbeleid.

[Beleidskeuze 6.1.2. Toekomstbestendig bouwen](#)

In de Herziening Wonen, Werken en Werelderfgoed (hierna te noemen Herziening WWW) is toekomstbestendig bouwen en ontwikkelen van nieuwe woningen uitgebreid met emissieloos en drinkwaterbesparing. In de voorliggende herziening vindt verbreding plaats van woningen naar alle gebouwen. Juist ook bij gebouwen zonder woonfunctie zijn vaak mogelijkheden op toekomstbestendig bouwen. Dit wordt al bij veel maar niet alle ontwikkelingen teruggezien. Bouwpartijen en gemeenten worden daarom gevraagd die mogelijkheden bij alle gebouwen te betrekken bij de ontwikkeling. Ook het artikel 7.41a (toekomstbestendig bouwen en ontwikkelen) van de Omgevingsverordening wordt op dit punt aangepast.

[Participatie en internetconsultatie](#)

De reacties uit de internetconsultatie gaven geen directe aanleiding tot het doorvoeren van wijzigingen in het ontwerp Omgevingsbeleid.

Beleidsdoel 6.2 Ruimte en landschap

Beleidskeuze 6.2.1 Ruimtelijke kwaliteit en landschap

Uitgangspunt bij de herijking ruimtelijke kwaliteit is dat de diverse onderdelen van ruimtelijke kwaliteit bij elkaar worden gebracht in een samenhangend geheel. Doel is dat het beleid helder is en duidelijk is terug te vinden. In feite gaat het om een om een redactieslag, waarbij tekst de bijbehorende kaarten aan elkaar gekoppeld zijn. Het gaat om het herstructureren van bestaand beleid, waarbij wel gekeken is of formuleringen duidelijk richtinggevend zijn en qua terminologie in lijn zijn met mogelijke veranderingen van gebieden in de toekomst.

De volgende wijzigingen (op hoofdlijnen) worden voorgesteld:

- De huidige beleidskeuze landschap wordt samengevoegd met de huidige beleidskeuze ruimtelijke kwaliteit tot beleidskeuze ruimtelijke kwaliteit en landschap
- De beschrijving van de landschappen met de richtpunten wordt gewijzigd in een beschrijving van de kwaliteitskaart met lagen, gebiedskenmerken en richtpunten.
- De richtpunten ruimtelijke kwaliteit worden verplaatst van de Omgevingsvisie naar een bijlage van de Omgevingsverordening,
- Daarmee samenhangend worden kaarten aan het omgevingsbeleid toegevoegd, te weten de kwaliteitskaart en de kaart van de ondergrond. Deze kaarten ontbreken momenteel in het omgevingsbeleid.
- Artikelen over ruimtelijke kwaliteit in de omgevingsverordening wordt aangepast aan de eisen van de omgevingswet.

Maatregel Bijzonder Provinciaal Landschap Midden-Delfland:

De provincie Zuid-Holland heeft Midden-Delfland al eerste gebied in Nederland aangewezen als Bijzonder Provinciaal Landschap. De provincie is lid van de Landschapstafel en werkt samen met de partijen aan die tafel aan het behouden en versterken van de landschappelijke kwaliteit van dit gebied.

Participatie en internetconsultatie

De reacties uit de internetconsultatie gaven geen directe aanleiding tot het doorvoeren van wijzigingen in het ontwerp Omgevingsbeleid.

Beleidskeuze 6.2.3 Toekomstbestendige stedelijke ontwikkeling

De nieuwe titel van de beleidskeuze is “Toekomstbestendige Stedelijke Ontwikkeling”, voorheen was dit “Verstedelijking”. Met de wijziging van deze titel en de inhoudelijke aanpassingen die daarbij gemaakt zijn wil de provincie de nadruk leggen op alle aspecten die van belang zijn om toekomstbestendige stedelijke ontwikkelingen te kunnen realiseren. Daarbij verschuift de focus van primair verstedelijking en mobiliteit naar integrale stedelijke ontwikkeling waar ook gezondheid, groen in-en-om de stad, klimaatadaptatie en de transitie van energie en circulair mee worden genomen. De tekst van de beleidskeuze is hiertoe geherstructureerd en waar nodig inhoudelijk aangevuld met deze onderwerpen.

Uitgangspunten Toekomstbestendige Stedelijke Ontwikkeling

De in de beleidskeuze opgenomen uitgangspunten voor stedelijke ontwikkeling zijn geherstructureerd zodat de nadruk komt te liggen op toekomstbestendige stedelijke ontwikkeling i.p.v. enkel

verstedelijking en mobiliteit. Ook zijn deze inhoudelijk (waar nodig) aangevuld zodat integrale stedelijke ontwikkeling meer nadruk en lading krijgt. Zo is er onder andere meer nadruk komen te liggen op functiemenging en meervoudig ruimtegebruik, intensivering van bestaand bebouwd gebied en de kwalitatieve randvoorwaarden en behoeften van toekomstbestendig stedelijk ontwikkelen voor mens, plant en dier. Ook water en bodem sturend is toegevoegd, waarbij we verwijzen naar de voorloper van dit beleid in de beleidskeuze “Optimaal benutten, beschermen en beheren van bodem en ondergrond”. Ook het thema gezondheid en daarmee gepaard gaande onderwerpen zoals maatschappelijke voorzieningen, groen en recreatie zijn toegevoegd.

Bouwlocaties buiten bestaand stads- en dorpsgebied

De provincie wil zorgvuldig omgaan met haar schaarse ruimte en daarom primair inzetten op het beter benutten van de bestaande bebouwde ruimte. Zo blijven open landschappen in het landelijk gebied behouden. De provincie wil daarom zuinig omgaan met nieuwe stedelijke ontwikkelingen buiten BSD. Locaties voor mogelijke uitbreiding buiten bestaand stads- en dorpsgezicht zijn beperkt en worden zorgvuldig afgewogen. Dit is een voortzetting van het bestaande beleid. Om te verduidelijken wat hiermee wordt bedoeld heeft de provincie de voorwaarden die van toepassing zijn op stedelijke ontwikkelingen die niet binnen bestaand stads- en dorpsgebied gerealiseerd kunnen worden aan deze beleidskeuze toegevoegd. Deze voorwaarde zijn onder andere het aantonen van de kwantitatieve en kwalitatieve behoefte van de ontwikkeling, een motivering waarom deze ontwikkeling niet binnen BSD mogelijk is en dat er sprake moet zijn van een weloverwogen locatiekeuze (juiste functie op de juiste plek).

Parkeernormen 3 ha locaties in Omgevingsverordening

In het coalitieakkoord is onder meer opgenomen dat de provincie voor 3-ha locaties maximale parkeernormen in overweging neemt voor nieuwbouwprojecten om op deze manier kosten te besparen en gebruik van openbaar vervoer, fietsen, wandelen en deelmobiliteit te bevorderen.

Door woningbouwontwikkelingen neemt de congestie op de (hoofd)wegen verder toe. Omdat de fysieke en financiële mogelijkheden beperkt zijn en er grenzen zijn voor onderhoud, kiest de provincie ervoor autoverkeersgeneratie op deze locaties te beperken. In het verleden zijn de ontwikkelingen op 3-ha locaties gepaard gegaan met ruime parkeernormen. Hierdoor ligt de bebouwingsdichtheid lager, is het openbaar vervoer minder aantrekkelijk en is de afstand tot voorzieningen groter. De ruimtelijke opzet zorgde ervoor dat het autobezit en -gebruik hoog is en daarmee vormde zij een relatief grote druk op het omliggend wegennet. De provincie wil dat Hoogwaardig Openbaar Vervoer (HOV) op loop- of fiets afstand van deze locaties wordt benut en dat ruimtelijke ontwikkelingen de investeringen in HOV ondersteunen. Dit vertraagt vervolgens weer de woningbouw en maakt deze duurder of suboptimaal als het aantal auto's gaat bepalen hoeveel woningen er kunnen worden gebouwd. Naast lage parkeernormen is het voor het welslagen hiervan van belang om ook flankerende maatregelen te treffen zoals parkeren op afstand, nabijheid van voorzieningen, deelmobiliteit, heldere communicatie over het mobiliteitsconcept en parkeerregulering.

Daarom heeft de provincie parkeernormen voor 3 hectare woonlocaties opgenomen in de Omgevingsverordening en flankerend beleid opgenomen in de toelichting op de verordening. Parkeerbeleid bij 3-ha locaties heeft als doel om meer toekomstbestendige, multimodaal bereikbare wijken te realiseren en minder autoverkeer te genereren per plan. Op die manier worden wegwitbreidingen en investeringen in infrastructuur voorkomen. Lage parkeernormen zijn een

planologisch middel dat stuurt op minder autobezit en daarmee ook minder autoverplaatsingen. Hiermee kan per 3-ha locatie minder infrastructuur investeringen worden gedaan om het toenemende autoverkeer te faciliteren dat door de nieuwbouw-ontwikkeling wordt gegenereerd. De provincie kiest voor vrije sector nieuwbouwwoningen op deze locaties voor gemiddeld maximaal 1 auto per huishouden en 0,3 plekken voor bezoekers. Hiermee wordt gemiddeld 75% van de huishoudens bediend dat bestaat uit huishoudens met 1 of minder auto's.

De maatregel 'Samenwerken aan een aantrekkelijke en beleefbare Vlietzone' is nieuw toegevoegd. In de maatregel staan de vijf leidende principes voor verdere ontwikkeling van het gebied genoemd, deze principes zijn in samenwerking met lokale partners opgesteld. Daarnaast heeft de maatregel een eigen werkingsgebied gekregen. De nieuwe maatregel heeft onder andere geleid tot een aantal redactionele wijzigingen in de maatregel 'Transformeren, herstructureren en verdichten van locaties' waarin de Vlietzone als gebied werd benoemd.

Participatie en internetconsultatie

Tijdens de internetconsultatie is aangegeven dat provincie in haar herziening omgevingsbeleid 2024 niet moet anticiperen op de koers van het ruimtelijk voorstel, daar deze nog niet is vastgesteld. Op deze koers is voor toekomstbestendige stedelijke ontwikkeling ook niet geanticipeerd, wel zijn beleidsafspraken uit het coalitieakkoord verwerkt in deze herziening 2024.

Beleidskeuze 6.2.4 Vitaal landelijk gebied

De nieuwe titel van de beleidskeuze is 'vitaal landelijk gebied', voorheen was dit 'transitie landelijk gebied'.

In de huidige beleidskeuze wordt het belang benadrukt om gebiedsgericht, integraal en op het regionaal schaalniveau te sturen op kwaliteitsverbetering, het realiseren van beleidsdoelen en bij het gebied passende ruimtelijke ontwikkelingen ('de juiste ontwikkeling op de juiste plek'). Het gaat daarbij onder meer over hoe om te gaan met de herontwikkeling van voormalige agrarische bedrijfsgebouwen. In de huidige beleidskeuze wordt als instrument het 'ruimtelijk gebiedsplan' genoemd. In deze herziening is aangegeven dat een gebiedsgerichte benadering ook op andere manier kan worden vormgegeven, of meegenomen kan worden in de lopende processen in het kader van het programma NOVEX (nieuwe provinciale koers en NOVEX-gebieden) en het Zuid-Hollands programma landelijk gebied (ZH-PLG). Het instrument 'ruimtelijk gebiedsplan' is daarom vervallen.

Algemene regels voor voormalige agrarische bedrijfsgebouwen

Daarnaast zijn algemene regels voor de herontwikkeling van voormalige agrarische bedrijfsgebouwen nodig voor de situatie dat er (nog) geen gebiedsgerichte aanpak is. De herontwikkeling van voormalige agrarische bedrijfsgebouwen wordt nu vooral beoordeeld aan de regels en het beleid voor ruimtelijke kwaliteit. Dit biedt echter onvoldoende handvatten om te sturen op passende functies. Daarom zijn in deze herziening algemene uitgangspunten opgenomen voor de herontwikkeling van voormalige agrarische bedrijfsgebouwen. Het gaat vooralsnog alleen om beleid, maar mogelijk zullen in een volgende herziening ook regels hierover worden opgenomen in de Omgevingsverordening.

De volgende uitgangspunten voor herontwikkeling van voormalige agrarische bedrijfsgebouwen zijn opgenomen in de beleidskeuze.

- Nieuwe functies kunnen zich vestigen binnen de bestaande bebouwing; uitbreiding van de bebouwing is uitgesloten, ook in de toekomst.
- Hergebruik van kassen is uitgesloten.
- Sloop en nieuwbouw van (een deel van) de bebouwing is mogelijk, mits:
  - de hoeveelheid bebouwing per saldo substantieel afneemt;
  - het perceel de uitstraling behoudt van een boerderij-erf; en
  - cultuurhistorische bebouwing in stand blijft.
- De verkeersaantrekkende werking van de nieuwe functies is gering en past bij de huidige ontsluitingsstructuur.
- Rekening wordt gehouden met de bestaande aanwezige functies in de omgeving.
- Als het gaat om bedrijvigheid wordt dit beperkt tot lichte vormen (vergelijkbaar met milieucategorie 1 en 2).
- Opslag van materialen buiten de bebouwing is uitgesloten.
- Het toevoegen van woningen is in beperkte mate mogelijk en moet passen in het regionaal woningbouwprogramma; betaalbaarheid en bouwen voor kleine huishoudens zijn aandachtspunten.
- De omvang van de woningen moet passend zijn bij de uitstraling van het boerderijerf. Als richtsnoer geldt een maximum van 2000 m³ te verdelen over de te bouwen woningen en maximaal 650 m³ per woning.

Niet-agrarische bedrijven in het landelijk gebied

Nogal wat bedrijven zijn in het landelijk gebied gevestigd buiten de dorpskernen en de bedrijventerreinen. Vaak gaat het om bedrijven die zijn gevestigd in voormalige agrarische bedrijfsgebouwen. Vanuit een oogpunt van ruimtelijke kwaliteit is doorgroei van deze bedrijven op deze solitaire locaties veelal ongewenst. Toch gebeurt het nogal eens dat bedrijven keer op keer worden vergroot en telkens opnieuw uit hun jasje groeien. Daarom zijn in deze herziening uitgangspunten opgenomen voor de uitbreiding van solitaire bedrijven in het landelijk gebied. Uitgangspunt is verplaatsing naar een bedrijventerrein bij een noodzakelijke vergroting van het bedrijf. Uitbreiding ter plekke wordt beperkt tot eenmalig met 10% en voor zover de ruimtelijke kwaliteit per saldo ten minste gelijk blijft.

Straatje erbij

In het coalitieakkoord is afgesproken dat de provincie met het oog op de leefbaarheid en het op peil houden van voorzieningen de mogelijkheid biedt om tot 50 extra woningen te bouwen aan de rand van kernen ('straatje erbij of straatje ertussen'). Deze mogelijkheid zal worden uitgewerkt en in de volgende herziening van het omgevingsbeleid (Herziening 2025) leiden tot aanpassing van het beleid.

Vervallen maatregel

De maatregel "Ruimtelijk gebiedsplan omgeving Nieuwkoopse Plassen" komt te vervallen, omdat is afgezien van het opstellen van ruimtelijke gebiedsplannen.

Participatie en internetconsultatie

De reacties uit de internetconsultatie gaven geen directe aanleiding tot het doorvoeren van wijzigingen in het ontwerp Omgevingsbeleid.

Beleidsdoel 7.1 Bevorderen verbetering milieukwaliteit en gezondheid

Beleidskeuze 7.1.1 Luchtkwaliteit en verminderen geurhinder

Naast een titelwijziging en redactionele wijzigingen is er een haakje toegevoegd over houtstook om dit eventueel later op te kunnen pakken ter ondersteuning van de gemeenten. Verder is de tekst geüpdatet i.v.m. de ontwikkelingen omtrent de nieuwe WHO-advieswaarden en voorgestelde EU-grenswaarden. Ook de laatste stand van zaken voor wat betreft varend ontgassen is aangepast.

Participatie en internetconsultatie

De reacties uit de internetconsultatie gaven geen directe aanleiding tot het doorvoeren van wijzigingen in het ontwerp Omgevingsbeleid.

Beleidskeuze 7.1.6 Gezondheid en welzijn

Inhoudelijke beleidswijziging waarin positieve gezondheid als centraal doel wordt benoemd. Enkele redactionele wijzigingen zijn toegepast om de tekst toegankelijker te maken. In de vorige versie van de beleidskeuze stonden een aantal specifieke punten uitgewerkt. Deze dubbelden echter met andere beleidsbeslissingen, onder andere milieu. Deze zijn daarom komen te vervallen.

Participatie en internetconsultatie

Er zijn twee reacties binnengekomen via de internetconsultatie. Deze steunden het beleid voornamelijk, met nog enkele vragen. De internetconsultatie heeft niet tot wijzigingen in de beleidskeuze geleid.

Beleidsdoel 7.2 Bevorderen recreatie, duurzaam toerisme en sport

Beleidskeuze 7.2.1 Recreatie, sport en bewegen

De beleidskeuze “Sport, recreatie en water- en groenbeleving”, “Sportief en recreatief aantrekkelijke en beweegvriendelijke leefomgeving” zijn samengevoegd. Het samenvoegen van de beleidskeuzes heeft geleid tot een aantal redactionele wijzigingen en actualisatie van de tekst.

Maatregel Ontwikkelen recreatief netwerk en beheer routestructuren:

Met de decentralisatie door het Rijk van het recreatiebeleid richting lagere overheden is de provincie de overheidslaag die hier een grote verantwoordelijkheid in heeft, met name bovenlokaal voor het behoud, de ontwikkeling en het beheer van routestructuren.

Maatregel Beheer en ontwikkeling recreatiegebieden:

Met de decentralisatie door het Rijk van het recreatiebeleid richting lagere overheden is de provincie de overheidslaag die een grote verantwoordelijkheid in heeft in het beheer en de ontwikkeling van recreatiegebieden. Zo is na het wegvallen van rijksmiddelen met provinciale middelen het programma Recreatie om de Stad (RodS) de afgelopen jaren gerealiseerd. De €100 miljoen voor groen uit het provinciale coalitieakkoord 2011 vooral ingezet voor dit RodS-programma.

Participatie en internetconsultatie

De reacties uit de internetconsultatie gaven geen directe aanleiding tot het doorvoeren van wijzigingen in het ontwerp Omgevingsbeleid.

Beleidskeuze 7.2.2 Toerisme en recreatie in balans

De beleidskeuze ‘Toerisme in balans’ en ‘Buitenstedelijke recreatieve ontwikkelingen’ zijn samengevoegd. De wijzigingen die in de tekst hebben plaatsgevonden zijn hoofdzakelijk ter verduidelijking van het bestaande beleid. Wij willen zorgvuldig omgaan met de schaarse ruimte in Zuid-Holland. Het bestaande aanbod willen we dan ook zo veel mogelijk behouden voor recreatief gebruik.

Zuid-Holland telt op het moment al een hoog percentage recreatiewoningen die niet recreatief worden verhuurd. Dit leidt tot wisselende vitaliteit en soms tot permanente bewoning. Er is dan ook geen ruimte voor nieuwvestiging van tweede woning parken of solitaire tweede woningen in het buitengebied. In het beleid is verhelderd hoe wij verwachten dat de recreatieve behoefte aan nieuwe verblijfsaccommodaties moet worden aangetoond. Het uitgangspunt is hierbij dat het toevoegen van verblijfsrecreatief aanbod geen druk zou moeten leggen op de vitaliteit van bestaande recreatieparken.

De mogelijkheid van nieuwvestiging is gekoppeld aan voorwaarden, zoals verplichte toeristische verhuur met maximaal 30% gebruik door een persoon/huishouden.

Verder is er een duidelijk onderscheid aangebracht tussen klein- en grootschalige ontwikkeling. De provincie zal – onder voorwaarden – nieuwe recreatiewoningen toestaan wanneer deze zich bevinden op een verblijfsrecreatiepark van minimaal 25 units/eenheden met centrale voorzieningen. Dit vanwege de ervaring dat kleinere parken op termijn vatbaarder zijn voor permanent verblijf. Verder zien wij kleinschalig wel mogelijkheden voor andere recreatievormen.

Daarnaast is de maatregel ‘Omvormen recreatieparken’ toegevoegd. De maatregel biedt een toelichting van hoe wij met functieverandering van bestaande parken omgaan. Er wordt bijvoorbeeld

toegelicht dat Gemeenten namens recreatieparken een verzoek kunnen indienen voor het doorlopen van het afwegingskader (opgenomen als toelichting op verordening artikel 7.45g).

Participatie en internetconsultatie

De concepttekst van de omgevingsvisie is op de volgende punten aangepast naar aanleiding van de internetconsultatie:

- Er wordt beter toegelicht waarom we terughoudend zijn ten aanzien van nieuwvestiging en uitbreiding.
- De mogelijkheid tot uitbreiding (als aanpassing binnen ruimtelijke kwaliteit) stond onterecht niet in het concept, dit staat weer genoemd.
- De stop op nieuwvestiging is genuanceerd tot een stop op tweede woningparken en solitaire tweede woningen.
- Uitbreiding van kleinschalig aanbod in het buitengebied is mogelijk waar dit bedoeld is als nevenactiviteit, dit hoeft niet gekoppeld te zijn aan een 'agrarisch bedrijf'.
- De toelichting en richting rond kleinschalig aanbod is ruimer uitgewerkt, dit is mede gedaan om de diversiteit van het aanbod te belichten.

Beleidsdoel 7.3 Klimaatbestendig Zuid-Holland, opgewassen tegen de effecten van klimaatverandering

Binnen dit beleidsdoel vinden slechts redactionele wijzigingen plaats.

Participatie en internetconsultatie

De reacties uit de internetconsultatie gaven geen directe aanleiding tot het doorvoeren van wijzigingen in het ontwerp Omgevingsbeleid.

Bijlage I – Volledig overzicht wijzigingen Beleidskeuzes & Maatregelen

Zie losse bijlage

Bijlage II – Geodata-wijzigingen

Zie losse bijlage